

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni; za četrť leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.

Cene inseratom po 20 h od enostopne pelit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon šteV. 143

V Ljubljani, 25. februvarija 1900.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Kaj nam je storiti s polomljenim sadnim drevjem.

(Po žledu oškodovanim Kraševcem v poduk.)

Pivčanom ostane gotovo še dolgo v spominu štirinajsti in petnajsti dan decembra prošlega leta in marsikateri sadovnjak na gornjem Krasu občutil bo še dolgo časa posledke teh dveh dni.

V tednu pred tema dnevoma bil je hud mraz in snega je padlo skoraj več, nego celo zadnjo zimo. Naenkrat pa je pripihal mokrotni jug in sneg, ki je obsedel na drevju, pričel se je tajati. Po gorkem dnevu nastopila je noč in z nočjo nastopil je mraz z dežjem. Vodene kaplje pričele so na drevju zmrzovati in so napravljale okoli vej, mladik in debla debelo ledeno skorjo, ki je drevje tako obtežila, da se je pričelo lomiti. Saj je bila ta skorja na drobnih mladikah tudi več centimetrov debela! Kaka teža je tlačila tedaj drevje, mislimo si lahko. Grozno je bilo slišati pokanje drevesnih vej in strah je prešinil človeka, ko je gledal, kako pada druga za drugo proti zemlji.

Največ škode je napravila ta vremenska nezgoda okoli Št. Petra in Divače.

Sneg, ki pada v tihem in mokrotnem vremenu, vstavi se, ka-

mor prileti. Tudi na drevesnih vejah nabirajo se v vedno večji množini snežene plahťe, ki mnogokrat zadostujejo, da se veja pod njihovo težo prelomi. Posebno če nastopi gorko in mokro vreme, na kar se sneg bolj stisne in sprime, zveča se pritisk in ž njim nevarnost za drevje. Najboljši pripomoček je, če sneg še za časa s koli ali s čim drugim z drevja otresemo.

Težko pa je oprostiti drevje žleda, kateri se drevesnih vej in mladik tako poprime, da ga ni mogoče drugače odstraniti, nego z dotičnim drevesnim delom vred. Žled ima navadno večo težo nego sneg, ker obdaja vsako, tudi najmanjšo mladiko z debelo skorjo. Včasih se ne morejo najkrepkejša drevesa vstavljati tolikemu pritisku. Posebno če nastopi k temu še nekoliko vetra, lomi se veja za vejo, deblo za deblom. Ako se pripognejo veje na eno stran ali če drevo visi, tedaj se drevo navadno izvije in se poleže na zemljo, kar je včasih ugodno za vrh. Če se niso korenine preveč pokvarile, popravi se škoda na drevesu kmalu, ako spravimo drevo v prejšnji položaj, korenine visoko z zemljo pogrnemo in damo drevesu krepko oporo.

Sadna drevesa, katera je žled tako poškodoval, da ni več upanja, da bi se kedaj popolnoma popravila, je najboljšje izkopati, a na

njihovo mesto zasaditi mlado drevje. Če so se pa odlomile samo nekatere veje, katere drevo lahko pogreša, popravi se drevo v kratkem času in če ravnamo ž njim pravilno, postane lahko še lepše in rodovitniše, nego je bilo pred polomom. Kaj nam je storiti ž njim?

Ako so se odlomile na drevesu samo nekatere male vejice, ako je škoda le majhna, tedaj ni posebnega dela. So li prelomljene vejice za drevesni vrh neobhodno potrebne in se niso popolnoma od drevesa odtrgale, marveč samo poknile, tako da se oba dela še lahko zacelita, spravimo jih v prejšno lego, jih ovijemo s cunjjo ter povežemo z žico, vrvjo ali vrbovo šibico. Da bo veja bolj trdna, treba jo je podpreti ali privezati na drugo vejo. Tudi količ, ki se ob počenem mestu na oba vejina dela trdno omota ali priveže, mnogokrat zadostuje.

Ako so prelomljene veje ne potrebne, prerežejo ali odžagajo se tam, kjer je upati, da poženo krepko in zdravo mladiko ali pa se popolnoma odstranijo. Če nastane na ta način v drevesnem vrhu nejednakost, pripognejo naj se na prazno mesto sosedne veje in skuša naj se s prikrajšanjem prekošate strani doseči, da dobi drevo pravo razmerje.

Veje naj se odžagajo tako, da nastane kolikor mogoče majhna

rana, katera se prej zaceli. Ne smemo tedaj žagati poševno, marveč navpično na vejo, na kar je rana popolnoma okrogla in ne podolgasta. Ako se odstrani veja na deblu ali starši veji, naj se ne pušča štora, kateri se posuši ter začne trohneti in je čestokrat uzrok, da postane drevo votlo, ampak naj se odžaga oziroma odreže neposredno ob deblu, toda tako, da nastane tudi tukaj kolikor mogoče majhna rana. Žagati je tedaj navpično na vejo, katera se odstrani, da ostane na deblu še spodnji vejnin nastavek.

Če rana v premeru ne preseza štirih centimetrov in mislimo, da se v treh do štirih letih zaceli, ni treba pri nji drugega dela, nego jo ogladiti z nožem. Ako je pa rana večja, moramo jo najprej ogladiti, a potem namazati z vročim kotranom. Kotran ni zdravilo, kar mnogi mislijo, ampak samo pripomoček, ki varuje les pred mokroto in gnjilobo. Zato naj se namaže ž njim samo rana, a ne drevesna koža, katera se pod kotranom zamori. Kotran bi na ta način zaraščo samo oviral. Manjše rane zamažemo lahko tudi z drevesnim voskom, ki je pa bolj drago mazilo.

Ako je drevo močno poškodovano in so se posamezne velike veje odlomile, tedaj bodemo drevo z najboljšim uspehom popolnoma pomladili. V ta namen se nepotrebne veje odstranijo, a druge prikrajšajo na eno ali dve tretini. Čim nižje so drevesne veje poškodovane, tem bolj jih prikrajšamo. To delo naj se pa opravlja s pomislekom, a ne v en dan, kajti veje, ki smo jo odstranili, ne moremo tako zlahka nadomestiti. Posebno moramo paziti, da se vejveje enakomerno razdeli in da bo prihodnji vrh lepo in pravilno vzrastel. Drevesa pomlajujemo navadno v jeseni, a če to ni mogoče, po zimi. Če opravljamo pa to delo prepozno, v času ko začne drevo poganjati, se drevo lahko v soku

zaduši. Zato je dobro, če pustimo na ostalem delu mladike in majhne vejice, katere prevažajo drevesni sok. Seveda morajo pravilno rasti, drugače jih moramo prikrajšati na dve ali tri očesa.

Ker ne vemo, na katerem mestu požene prerezana veja, zato ni potrebno, da ogladimo in pomažemo že prvo leto rano. To delo opravljamo še le prihodnjo jesen, ko vidimo natančno mesto, kjer se mora veja prerezati. Pregledati se morajo tedaj še enkrat pomlajena drevesa, na njih naj se odstranijo oni vejini deli, ki so odveč, rane pa naj se ogladijo in namažejo z gorkim kotranom. Če smo si že po zimi svesti za mesto, kjer mora veja pognati, ker se nahaja tam morebiti brstje ali pa mladika, tedaj ogladimo in zamažemo rano že po zimi.

Velike razpokline, kjer se je veja odkrhnila ali odčesnila, treba je, kakor vse druge rane, najprej ogladiti z nožem, a potem zamažati z zmesjo, ki se je naredila iz dveh delov kravjaka in enega dela ilovice ali gline. Ta zmes se namaže na rano 1 do 2 *cm* na visoko, pokrije s cunjjo, da bi je dež ne izpral ter poveže s špago ali žico. Obveza naj ostane na rani eno ali dve leti. Ta zmes sicer ne ohrani lesa tako kakor n. pr. kotran, vendar je skoraj edini pripomoček, da se rana hitro zaceli.

Kedar krajšamo veje, paziti je, da ne odtrga odpali del ostalemu spodnje strani ter mu ne navdá na ta način velike rane. Zato naj se odstranijo debele veje kakih 60 *cm* bolj proti vrhu, a še le potem naj se odžaga ostali konec na pravem mestu, to pa tako, da se dotično mesto najprej od spodaj nekoliko nažaga in potem od zgoraj gladko prežaga.

Sedaj imamo najboljšo priliko, da drevje, ki je slabo rodilo, precepimo. Cepljenje opravljamo lahko do meseca maja. Za stara drevesa je najboljšo cepljenje v razkol in

za kožo. Prvi način se opravlja sedaj in do sredine aprila, drugi pa, ko je drevo sočno. Priporočam pa bolj prvi način, ki je bolj gotov in ga tudi vsak kmet razume. Glejmo pa, da cepimo v resnici žlahten sad in ne zopet kake divjačine.

Kraševci! Dasi Vam je poslalo nebo hudo šibo v Vaše sadovnjake, vendar ne obupajte, ampak poprimite se tem temeljitejše sadjarstva, katero prinaša največ koristi izmed vseh kmetijskih strok. Res, da pride tu pa tam kako slabo leto, vendar smo dostikrat temu sami krivi, ker ne ravnamo s sadnim drevjem tako, kakor bi morali. Delo v sadovnjaku je zelo pičlo, a če še to zanemarimo, gotovo se potem sadno drevje ne bo sponeslo. Tudi je res, da se v dobrih letinah sadje le težko oddá, a še to pod ceno, ako se nas pa več združi in svoj pridelek skupno in pravilno uporabimo ali prodamo, tedaj se sadje v veliki množini prav lahko speča in za dober denar. Čemu bi ne oddajali mi svojega sadja na avstrijska tržišča, ki so vedno polna tujega sadja!? Dokler bodemo pa sadjarstvo tako zanemarjali, kakor dosedaj, gotovo, da ne pridemo nikdar do tega koraka! Vzdravimo se tedaj in sadimo sadno drevje, kjerkoli imamo kak prazen kotiček. *A. Št.*

Poljedelstvo.

Važnost gnojil.

Pri vseh umetnih gnojilih se ima ozir jemati na to, v kateri podobi in v kaki kemični sestavi se dovažujejo redilne snovi zemlji. Raztopljivost gnojil pride v prvi vrsti v poštev. Lahko raztopljiva gnojila, kakor superfosfati, ki hitro delujejo, so dražja; težko raztopljiva, kakor Tomaževa žlindra, kažejo počasnejši učinek in so tedaj tudi v ceni nižja. Sme se glede uspeha fosforne kisline primerjati 100 *kg* superfosfata z 200 *kg* žlindre.

Vedeti se tudi mora, katere redilne snovi se imajo posameznej rastlini dati in v katerem času. Pri stročnicah se trosi dušičnato gnojilo brezuspešno, ker te rastline nabirajo po svojih gomoljnih glivah prosti dušik iz zraka. Fosforna kislina in kalij se lahko dovažujeta zemlji v vsakem letnem času, ker se sprimeta z zemljo. Solitarna kislina v čilskem solitru se ne spoji s prstjo in je v nevarnosti, da pride pri velikem deževju v spodnje plasti, kjer bi je korenice rastlin ne mogle povžiti. Radi tega naj se trosi solitrova kislina v solitru površno neposredno, ko jo rastlina rabi, kar se pozna na blede zelenem listju, koje se spremeni takoj po užitju solitrove kisline v enem tednu v temno zeleno. Lahko raztopljiva gnojila, kakor superfosfat, rabimo neposredno pred setvijo, ker drugače postane sicer lahko raztopljiva fosforna kislina težko raztopljiva.

Nadalje se ima tudi paziti, v katerem času potrebuje kaka rastlina redilnih snovi. Pesa in krompir sta rastlini, ki srkata ves čas svoje rasti redilne sokove, zato je za nju najboljši domači gnoj, ki se vedno pretvarja v lahko raztopljive snovi in v dušik. Nasproti žito, ko odcvete, srka le malo zemeljskih sokov in tedaj se izgubi več redilnih snovi, posebno dušika, v domačem gnoji.

Popravek.

Na strani 47. štev. 3 urinila se je v 3. predalu, 13. vrsta (Kmetijstvo) od zgoraj tiskovna pomota. Čitati je mesto „vredna nad 70 gld.“, prav „vredna nad 30 gld.“

Vinogradništvo in vinarstvo.

Kako obnóvimo svoj vinograd.

III.

Amerikanska trta ima bolj močno raščo nego naša domača, zato potrebujemo tudi več prostora

in zemlje. Cim rodovitniša je zemlja in čim boljše vino hočemo imeti, tem bolj oddaljeno bomo sadili trte. V bregu zadostuje če je oddaljen red od reda 120 do 130 cm. Le redko kedaj prestopimo to mejo. V ravnini pa, kjer obdelujemo vinograd s plugom, znaša ta daljava 150 cm in še celo 2 m, kar bi pa ne priporočal. Pridelek se pri tej širokosti venderle jako skrči in prepogostokrat se ne bi izplačalo obdelovanje tolike širine. Oddaljenost trt v redu samem je tudi jako različna. Ravna se po oddaljenosti posameznih redov, po rodovitnosti dotične zemlje in po tem, kako trto režemo in izpeljujemo. Najbolj pogostoma se najde daljava od 100 do 120 cm.

Smo-li določili z majhnimi koli vsakemu trsu pravo mesto, začnemo saditi. Da bo stala trta vedno v redu, naredimo vedno na isti strani kola jamo, v katero polagamo povsod enako trte. Trta naj se sadi kolikor mogoče navpično. Spojno mesto naj pride ravno pod površino zemlje. Okoli korenin naj izpolni rahla zemlja ves prostor, da ne nastanejo votline, v katerih bi se korenine posušile ali splesnile. Zato naj se trta večkrat potrese. Dobro je tudi, če zasa-jeno trto zalijemo. Rabi se lahko tudi gnoj ali kompost, ki pa mora biti dobro sprhnjen. Naravnost k koreninam naj se ne stavi gnoja, ker bi se korenine v njem zamorile in bi se trs radi tega ne prijel. Korenine naj se najprej zagrnejo z rahlo zemljo in šele na to naj se deva gnoj. Zasajen trs naj se z zemljo popolnoma zagrne, da se ne posuši. Ako smo rabili cepljene sadike, pride naj, kakor prej rečeno, spojno mesto na površino zemlje, plemenito trto pa zagrnemo z rahlo zemljo ali peskom. Naredi se na ta način nad trto majhen griček, ki se v letu razgrne.

Ako bi kak trs do junija ne pognal, zasadi naj se na njegovo

mesto drugi, ki se mora dobro zaliti. Če to delo zamudimo, treba je pa prihodnje leto zaostale trse nadomestiti z novimi, da bo vinograd popolen in enakomeren.

V prvem letu naj se trti ne pušča več nego ene mladike. Ta naj se priveže na kol in treba jo je večkrat škropiti z razstopino modre galice in vapna, da bi je strupena rosa ne poškodovala. Vinograd naj se v letu večkrat oplevi. Jako nápačno ravnaajo naši gospodarji, katerim se smili rahla zemlja med trtami, a da bi jo izkoristili, zasade med mlade trte različne rastline, kakor živinsko peso, krompir, koruzo, buče itd. Res se sponašajo te rastline v rahli zemlji prav dobro, da gré pa to trti na račun, ne pomisli noben gospodar. Te rastline ne kradejo trti samo mnogo redilnih snovi, marveč vzamejo ji tudi mnogo svetlobe, gorkote in zraka. Da trta v takem slučaju zaostane, umevno je samo ob sebi. Vinograd naj bo tedaj le za trto, za druge rastline naj bo polje!

V drugem letu prirežemo enoletno rozgo na dve očesi in mladi trti ne puščajmo več nego dve, k večemu tri mladike. Kakor v prvem letu, skrbeti je tudi sedaj, da se mladike skrbno privežejo na kol, da je vinograd vedno oplet, da se trte škropé i. t. d. To leto daje nam trta, ki je bila pred nasadom cepljena, že nekoliko grozdíčev. V zimi potem naj se vinograd pognoji. Tretje leto narežemo trto že bolj visoko; trta daje že majhno trgatev, a popolnoma uporabljamo trto še le četrto leto. Skrbeti moramo, da se trta v mladosti preveč ne obloži s sadom, kar bi jo jako šibilo.

Plemenita trta in podlaga vplivata druga na drugo na različnen način. Največemu vplivu je podvržena rašča. Če je podlaga močna, bo celi trs močno raste. Tudi plemenita trta z močno raščo prisili deloma podlago, da se bolj hitro razvija. Na-

sprotno jo pa zadržuje. Podlaga pa ne vpliva nikdar na grozdje, bodisi gledé okusa, oblike ali zorenja; le redko kedaj pa vpliva podlaga na čas, kedaj naj plemenita trta poganja. Znano je namreč, da poganjajo amerikanke bolj rano nego vinska trta, ne more se pa trditi tega o cepljeni trti. Navadno se ravna začetek vegetacije le po plemeniti trti.

Velik je pa vpliv cepljenja na podlago in na plemenito trto. Že prej je bilo omenjeno, kako težavno se preceja trtni sok na mestu, kjer se oba dela stikata. Plastične snovi, ki se napravljajo v listju, ne morejo radi tega tako lahko do korenin in pridejo bolj plemeniti trti v prid. Radi tega se plemenita trta na podlagine stroške krepča, a mi uživamo prednosti, ki prihajajo od tod.

Prednosti, ki jih daje cepljena trta pred necepljeno, so:

Cepljena trta bolj močno raste in se bujniše razvija. Zato nam daje krepkejšo mladiko in večje listje. Čim krepkejšo so mladiko, tem krepkejšo so tudi oči, čim krepkejšo so oči, tem boljše je razvit v njih sad prihodnjega leta. Veliki listi so bolj razpostavljeni solnčni svetlobi in gorkoti, radi tega bolj delujejo (asimilirajo). Od listov dobiva grozdje več snovi, zato se bolj hitro razvija in prej zori.

Ker ovira cepljeno mesto pretok soka iz plemenite trte v podlago, se nabira v grozdju več sladkorja, jagode in grozdi postajajo večji, lepši in slajši. Grozdje pa, ki ima obilo sladkorja, daje nam slajši mošt. Ker se napravlja pri vrenju iz sladkorja alkohol, ki daje vinu moč in ga varuje mnogih bolezni, smemo tedaj trditi, da nam ne dajo cepljene trte ne samo več vina, ampak tudi boljše in trpežniše vino.

Izkušnje nas učé, da se cepljena trta bolj hitro razvija nego necepljena; radi tega ne zori samo

grozdje prej, kar je nam posebno v slabih legah jako ugodno, ampak tudi mladiko, kar je v slabih letih jako važno, ker nepopolno dozorele mladiko v zimi rade pomrznejo.

Cepljenje vinske trte na ameriškansko podlago ima pa tudi svojo senčno stran. V prvi vrsti nam stopajo pred oči veliki stroški, ki jih imamo z nabavo cepljenih trt pa tudi z določitvijo prave podlage za kraj, kjer hočemo zasaditi vinograd. Potem pa nam kalí veselje večno delo, ki ga imamo s posajanjem. Cepljena trta nima namreč one trajnosti kakor necepljena. Posebno če je slabo izbrana podlaga ali če se je slabo cepilo, hira v vinogradu trs za trsom.

Smo pa pred nasadom skrbno prevdarili vse okolnosti ter smo ravnali povsod pravilno, nam se bo pokazal takov neuspeh le redko kedaj in stroške, ki smo jih imeli z nasadom, povrne nam na ameriškansko podlago obnovljen vinograd v kratkem času. Lahko tedaj še enkrat rečem: Trtna uš prinesla je pridnemu in umnemu trtorejcu prav za prav srečo in ne nesrečo.

Kako podaljšamo trpežnost vinogradskega lesa.

Nabava potrebnega lesa, ki služi trtam v oporo, napravlja vinogradniku vsako leto mnogo stroškov. Velikega pomena je, posebno v krajih, kjer je malo gozda, kjer se tedaj les le s težavo priskrbi, da se ta potreba kolikor mogoče skrči. V prvi vrsti se bomo posluževali v takih krajih železne žice (drota), katera služi lahko tako dolgo in še več nego obstoji vinograd. V drugi vrsti pa bomo skušali podaljšati trpežnost vinogradskega lesa, kar dosežemo na različni način.

Trpežnost kolja odvisi v prvi vrsti od rastline, od katere ga dobivamo. Najbolj trpežen les dá hrast, potem kostanj, mecesen, jesen, akacija, manj trpežen gaber,

smreka, bor, slabši les daje jelka, jelša, topola in vrba. Tudi starost vpliva jako na trpežnost. Čim starši je bil les, iz katerega smo napravili kol, tem več časa bo ta trajal. Kol iz sredine traja povprečno štiri do petkrat tako dolgo kakor iz beline. Iz sredine klan hrastov kol trpi na pr. do 25 in še več let, kol pa, ki smo ga naredili iz tanke veje ali mladega hrastiča, sprhne že v par letih. Kdor kupuje kolje, mora se tedaj na to ozirati.

Tudi ni vse eno, ali pride kol v zemljo ali v zrak. V zraku traja pet do sedemkrat tako dolgo nego v zemlji. Najprej zagnije les neposredno pod površino zemlje, kjer se mokrota in suhota vedno menjavate. Zato nam je mnogo na tem ležeče, da je posebno ta kolov del bolj trpežen. Da to dosežemo, poslužujemo se v novejšem času umetnih sredstev, ki imajo namen odvracati od lesa mokroto in glivice, ki provzročujejo, da kol gnije.

Na najbolj priprost način ohranimo kolje več časa, če ga na spodnjem koncu, ki pride v zemljo, ožgemo. V ta namen napravimo na prostem ogenj, a na tem žgemo posamezne kole tako dolgo, da površina deloma zogleni in dobi temnorujavo barvo. Predolgo seveda ne smemo žgati, da kolje preveč ne ošibi. Kolje mora se že prej ošpičiti.

Na drug način podaljšamo trajnost, če namažemo kolje na spodnjem koncu s kotranom (žgano premogovo smolo). Vroč kotran zaleže več nego mrzel. Mesto kotrana rabi se lahko tudi karbolinij, katerega napravljajo iz kotrana in ima vsa njegova svojstva. Najboljše delamo pri tem tako, da vtikamo posamezne kole, ki so tudi že ošpičeni v kotran, kateri se nahaja v sodčeku ali kotlu. Da ne potrosimo brezpotrebno preveč kotrana, obrišimo s četjo ali slamo preobili kotran s kolja, da odteče nazaj v posodo. Da se kotran kmalu

posuši, razpostavi naj se kolje na zračen kraj, kajti delo z mokrimi koli je jako neprijetno. Tudi vino dobi po kotranu lahko neprijeten duh, toda le tedaj, če je kolje previsoko namazano in pride grozdje s kotranom v dotiko. Kotran ohrani kolje najboljše izmed vseh sredstev, vendar je ta način najbolj drag in posebno z ozirom na to, da se kotran jako dolgo suši, ne uporabljaja se v vinarstvu tako pogostoma kakor v sadjarstvu, kjer ne potrebujemo tako ogromnega števila kolja. Za ohranitev vinogradskega kolja uporablja se sedaj najbolj pogostoma razstopina modre galice (bakrenega vitrijola), v kateri se kolje nekoliko dni namaka. Ker je to delo lahko, uspešno, priprosto in ob enem najcenejše, se izmed vseh konservativnih sredstev najbolj priporoča.

V kako staro kad, v slab sod, kateremu smo zbili dno ali v par petrolejevih sodčkov, ki smo jih čez sredino prežagali, denemo okoli 30 do 40 cm na visoko raztopino modre galice. Ta obstoji iz enega hektolitra vode, v kateri smo razstopili dva do tri kilograme bakrenega vitrijola. V kad oziroma sod postavimo nato navpično ošpičeno kolje ter je namakamo osem do štirinajst dni. Čim več, tem boljše.

Sveže kolje, posebno ono, ki se je posekalo v soku, namaka se mnogo lažje nego suho. V suh les vrine se tekočina le površno, zato je boljše, če se ta v vreli razstopini namaka. Seveda zadostuje potem samo nekoliko časa. Kolje, ki se je sekalo spomladi, se z galico najlažje napoji, če se kmalu po sečnji namaka.

Ako opravljamo to delo po zimi, tedaj je dobro, da se postavi posoda s koljem v bolj topel kraj, kjer kolje nekako oživi in se začne sok v njem pretakati. Priporočam pa, da z namakanjem predolgo ne čakamo, ker bi se kolje preveč posušilo.

A. Št.

Deset kletnih zapovedi.

1. Drži se v kleti snage, ki je prvi pogoj zdravemu vinu.
2. Klet večkrat prezračuj in sicer po letu v hladnih nočeh, po zimi v gorkih dnevih.
3. Imej v kleti vedno kolikor mogoče jednako toploto.
4. Ne spravljaljaj k vinu dišečih stvari, da se vino njih duha ne navzame.
5. Vinsko posodo napolnuj vsakih 8 dni in sicer s zdravim in dobrim vinom.
9. Mlada vina pretoči najmanj trikrat, staro pa vsaj enkrat v letu.
7. Ne mešaj pokvarjenega vina z zdravim, da se tudi to ne pokvari.
8. Vino devaj le v zdravo in čisto posodo.
9. Sod, ki si ga odrabil, operi in zapuhaj z žveplom.
10. Ne prodajaj petijota za pristno vino.

A. Št.

Sadjarstvo.

Sadarska pisma.

Poznavanje sadnih vrst je temelj in vogelni kamen dobičkosnega sadjarstva. To (poznavanje vrst) se najlažje pridobi s pomočjo dobro po naravi posnetih sadnih vzorcev (modelov) ki niso samo po obliki, podobi in barvi, ampak tudi po teži naravnim jabolkom čisto enaki. Na ta način bi se dalo tudi poznavanje najboljših sadnih vrst za naše slovenske kraje najlažje zanesti mej široke ljudske sloje. In kdo bi imel začeti? — Ljudska šola; tu se ima zasejati kal poznavanja sadnih vrst v dušo vzprejemljive mladine in tako vzbuditi v nji veselje in ljubezen do sadjarstva, te srce in duha toli blažeče in veselja tako bogate kmetijske stroke.

Te skrinjice s sadnimi vzorci so izvrstno sredstvo za pospeševanje in povzdigo sadjarstva, taki plastični nazorni učni pripomočki v mični obliki so pa tudi izvrstno bodrilo za oko, katero vabijo k opazovanju in tako vzbujajo kmetovalcu prepotrebni čut opazovanja, ki ga pa dandanes pri njem tako redko nahajamo.

Ker sem že pri šoli, še besedico o tem!

Kjer je le mogoče, naj bi se šolskim vrtovom pridružil vzgledni sadovnjak.

Trdno sem namreč prepričan, da bi naši šolski vrtovi storili lahko še dosti več za praktično življenje, ako bi v njih praktični pouk ne bil omejen samo na zarejo in cepljenje sadnega drevja v drevesnici, ampak se končal z oskrbovanjem doraščenega drevja in s poukom, kako je sadje obirati in najumneje v gospodarstvu obrniti v prid.

Veselje in ljubezen do sadjarstva se bota gotovo veliko bolj vzbujala in trajneje pospeševala, ako bo šolska mladina zamogla videti in žeti tudi blesteči in smejoči sad svojega dela. Jaz smatram iz pedagogičnega in vzgojevalnega stališča to točko za izvenredno pomenljivo. Da bi hoteli to tudi na merodajnem mestu upoštevati!

Iz šole naj se zanese sveti ogenj navdušenja za sadjarstvo po deželi v vsako vas in selsko kočo. In v čast učiteljstvu bodi rečeno, da imamo po mnogih slovenskih šolah vže vrle in navdušene, teoretično in praktično v sadjarstvu izobražene učitelje, ki so se izborno izkazali v napravi in oskrbovanji sadovnjakov in ki v tem oziru razvijajo živahno delavnost, blagonosno za cele pokrajine. Bog živi nje in njihove posnemalec!

Zdravljenje po zajcu ogloданega drevja.

Kakor hitro zapaziš škodo, ki so jo dolgouhati škodljivci napravili, treba se je lotiti zdravljenja, ki se zgodi z mazanem in obvezo. V ta namen se napravi gosta kaša iz ilovice in redkega kravjeka; ta kaša se namaže v nepretanki plasti na rano in da se na rani obdrži, se obveže s platnenim pasom in dobro pritrdi z nitjo ali tkanino. Mazanje ran s cepilnim voskom se tudi obnese, a obveza gori nasvetovana je le dosti boljša.

Če pa hočemo, da bo imelo mazilo — to ali ono — kaj učinka, treba je je namazati kolikor moč takoj po ranjenju, ker se nahajajo dostikrat na ranjenem mestu še delci ličja in skorje, kateri se brez pokrivala brzo izsuše; če se pa takoj pokrijejo in ubranijo izsušenju po zračnem vplivu, ostanejo zeleni in rana se zaceli ne samo na robovih ampak tudi v sredini.

Bolje seveda je varovati drevje, da ga ostrozobi grdobijan sploh oglodati ne more. V ta namen priporočajo

Vrtnarstvo.

razna sredstva. Tako n. pr. mažejo drevje z raznimi hudo vonjajočimi snovmi. Dobro je namazati sadno drevje z ribjo mastjo vgneljeno in zmešano, z glino 1 m na visoko. Zajec ne more prenašati duha ribje masti in raje pusti drevje primiru; seveda taka obramba traja samo tako dolgo, dokler ne vzgine zoperni duh. Dalje priporočajo ograjo drevesc s trnjem, kar je seveda dosti boljše. Najbolje pa je napraviti krog drevja pletene ograje iz žice, ki se, ako je pri drevescu kolec, pritrdijo nanj. V ta namen se vzame žica 1 mm debela: pletenina naj bo do 1 m visoka.

Hospodársky list.

Angleška zlata zimska parmena.

Preskušena in k vseobčnemu nasadu priporočena jabolčna vrsta je angleška zlata zimska parmena. Zadovaljna je tudi z najslabšo zemljo, poleg tega je zelo rodovitna in daje veliko in lepo sadje dražestnega okusa. To drevo je izborno kakor za visoko debelno vzgojo, tako tudi kot pritlikovec. Sadje je pripravno za vsak namen in se v ugodnih okolnostih ohrani zloženo v kleti do sušca in dalje. V resnici, ni je jabolčne vrste, ki bi bila v vsakem oziru tako priporočila vredna, kakor je ravno ta zlata parmena, ki strinja v sebi krasoto z velikim užitkom.

V kupčiji je zimska parmena zelo iskan in dobro plačevan sad, ki ima vedno dostojno visoko ceno.

Kot visokodebelno drevo razvije parmena lepo po konci stoječo krono, ki ne dosega prevelikega obsega, zato lahko sadimo posamezna drevesa po 5 m narazen. Zavoljo velike rodovitnosti parmena navadno ne dosega tolike starosti, kakor druge vrste jabolk. Parmenin sad je srednje debel, koža najpreje zelenorumenena, pozneje na solnčni strani sivorudeča in karminastorudeče progasta. V času zorenja, t. j. od listopada do sušca, spreobrne se zelenina sadu v zlatorumeno, proge in nadih bolj ožive, vsled česar celi sad zadobi jako vabljivo, lepотно podobo. Meso je sočnato, jako nežno in prijetnega vinskega okusa.

Kmetovalci poprimite se tega izvrstnega gospodarskega drevja z vso vnemo, posebno zdaj na spomlad, ko je čas še za nas!

Kako napravljamo zimske gredice.

Seme kali le, če ima potrebno gorkoto in vlažnost. Ako sejemo v zimi seme naravnost na prosto, segnije, ali pa kali še-le, ko nastopi bolj gorko vreme. Če bi pa kalilo, bile bi mlade rastline v nevarnosti, da v mrzli zimi pozebejo. Da se temu ubranimo, poslužujemo se v vrtnarstvu zimskih gredic. V njih pridelujemo že zgodaj spomladi zelenjavo in mlade rastline, katere presadimo bolj pozno, ko se ni bati več pred mrazom, na prosto. Na prostem se razvijajo rastline naprej in ker so se v gredici okrepčale, dajo v kratkem dosti zelenjave.

Zimske gredice so pokrite s steklenimi okni, v njih se nahaja gnoj, ki daja s tem, da počasi počasi prhne, gredicam ednakomerno toploto; zunanja zima se zato tukaj le malo občuti. V njih se razvijajo rastline več tednov prej nego na prostem, ž njih pomočjo dobivamo tedaj mnogo prej zelenjavo.

Ker stanejo gredice le malo in je njih naprava jako priprosta, priporočam jih vsakemu prijatelju zgodne zelenjave. Največ stane na njih steklo. Če imamo pa stare šipe in okvirje hišnih oken na razpolago, porabljam jih na gredicah s prav dobrim uspehom.

Zimske gredice obstojé iz štirih desk, katere smo zbili v podobi omare. Zadnja stran manjka tej omari, vrata so ji pa steklena. Tako omaro ali oboj postavimo v vrtu vrhu jame, ki je napolnjena z gnojem tako, da visé steklena vrata nekoliko proti solncu, denemo nad gnoj plast črne zemlje in gredice so gotove.

Za oboj naj se rabijo, če je moč, 3 do 4 cm debele deske, da se v zemlji ne skrivijo. Dobro jih je namakati v razstopini modre galice ali namazati s kotranom, da ne zagnijejo tako hitro. Vendar se mora slednji popolnoma posušiti, predno

se gredice zasejejo, ker je lahko mladim rastlinam škodljiv.

Obojeva velikost ravna se po potrebi zelenjave in sadik, katere hočemo v gredicah pridelovati. Če imamo na razpolago stare okenske okvirje, moramo oboj njim prisposodobiti. Ako napravljamo pa nove gredice, naj bodo okoli 150 cm široke in dolge po potrebi. Navadno jih razdelimo v ednake dele, ki so po 95 cm široki. Vrhu vsakega dela pridejo steklena okna, ki obstoje iz okvirja z dvema letvami in iz šip. Letvi ste pritrdjeni pararelno na okvir ter ga delite v tri ednake dele. Okvir in letve imajo zarezo; v to zarezo pokladajo se šipe tako, da pokrije spodnji konec druge šipe gornji konec prve šipe, spodnji konec tretje šipe gornji konec druge itd. podobno opeki na strehi. Zareza se potem zamaže s štukom, da se šipe trdno poprimejo. Za srednjega posestnika navadno zadostujejo gredice s tremi okni, ki so pri širokosti poldruga metra 285 cm dolge.

Okna so na oboj samo prislonjena in se vedno lahko odstranijo. Na spodnjo obojevo desko pribije naj se letva, katera pridržuje, da okna ne zdrsnejo z oboja, kedar jih odpiramo.

Za zimske gredice moramo zbrati najbolj solnčno in gorko mesto v vrtu, ki ni razpostavljeno preveč mrzlim vetrovom. Najboljše stojé gredice na južni strani pod zidom ali strmino. Ker so solnčni žarki meseca februarja ali marca, ko nam gredice najbolj služijo, za mlade rastline velike vrednosti, paziti moramo, da ne pada na gredice drevesna senca ali senca blizu stoječih poslopij. Zemlja, kjer se napravljajo gredice, ne sme biti prevlažna.

Kedar smo določili gredicam pravo mesto, skopljemo tam okoli pol metra globoko jamo, ki je pol metra širja in daljša nego leseni oboj. Izkopano zemljo raz-

grnemo poleg jame, v jamo pa postavimo oboj tako, da ostane okoli njega še kakih 25 do 30 cm širok prostor. Oboj pa ne pride na dno jame, marveč ob robu, in sicer zadnja stran 10 cm višje nego sprednja. Viseti mora proti jugu, da solčni žarki gredice lažje ogrevajo. Da se obdrži oboj, kakor povedano, treba mu je dati podlago. Najboljše, če mu pribijemo ob vogle štiri stebričke; sprednji morajo biti 10 cm krajši nego zadnji. Lahko pa zabijemo tudi v zemljo štiri stebre, na katere naslonimo oboj. Glavna stvar je pri tem, da dosežemo svoj namen, naj ga pa tako ali tako.

Smo-li postavili oboj, kakor mora stati, napolnimo jamo znotraj in zunaj s svežim, nekoliko poleženim konjskim gnojem. Gnoj ima namen, da razvija v gredicah gorkoto in varuje rastline pred zimskim mrazom. Napolnuje pa naj se kakih 25 cm pod gornji obojev rob, a med polnitvijo naj se večkrat potlači. Dobro je, če se potrosi na dno jame nekoliko slame, mahu ali listja, kar varuje, da se gnojeva gorkota ne izgubi tako lahko pod zemljo.

Za zimske gredice je sveži konjski gnoj, ki nima preveč slame, najboljši in rekel bi, skoraj neobhodno potreben. Konjski gnoj je najbolj suh in se radi tega prej in bolj razgreje. Njega nadomešča v sili ovčji in kozji gnoj, listje, čreslo itd. Goveji gnoj je premoker in radi tega premrzel.

Kedar smo napolnili gredice z gnojem, naj se par dni pustijo nekoliko odprte, da izpuhté gnojevi škodljivi plini a potem denemo nad gnoj redilno črno prst, kakoršno rabimo za cvetlice, in sicer tako visoko, da pride na sprednji strani 10, na zadnji strani 20 cm pod stekleno okno. Ker se je gnoj vlegel, znaša debelost te prsti okoli 15 do 20 cm. V njo zameremo sejati seme.

Če napravljamo gredice jako rano, n. pr. meseca januarja, potrebujemo v gredicah več gorkote, nego kedar jih napravljamo bolj pozno. V tem času naj se jama izkopa bolj globoko nego pol metra, da pride v njo več gnoja. V poznejšem času naredimo jih lahko bolj plitvo in rabimo manj gnoja. Gnoj iz prejšnjega leta, ki je sprhnel, rabi se kot prst, katero devamo vrhu svežega gnoja. Gnoj zunaj oboja varuje gredice pred zunanjim mrazom.

Gredice rabimo največ meseca februarja, marca in aprila, ko sejemo v nje zgodnjo zelenjavo. Tudi bolj pozno napravljamo si lahko v njih sadike, katere zrastejo jako hitro v rodovitni črni prsti. Lahko jih pa zasadimo potem s kumarami, ki prinašajo tu v kratkem času obilen sad. Zimske gredice nam ne služijo pa samo za zelenjavo, v nje devamo mnogokrat tudi sadno seme, da tu prej kali. Ko je seme pognalo, presčenemo mladim rastlinam koreninico ter jih presadimo v drevesnico. Po zimi shranjujemo lahko v gredicah cvetlice ali pa jih rabimo za zimski radič, ki nam daja lahko skozi celo zimo do marca izvrstno salato.

Meseca februarja in marca sejemo v gredice salato, špinačo, malo rudečo redkvico, zgodno zelje, verzote, karfijol, kolorabe, paradižnike itd.

Gredice naj se v lepem vremenu večkrat prezračijo. V ta namen naj se privzdignejo okna na gornji strani ter podložijo z letvico, ki ima tri ali štiri kline a na te kline se naslonijo okna. Gredice naj se ne zalivajo s premrzlo vodo, da se preveč ne premrazijo. V noči pogrnejo naj se s slamnato plahto ali s slamo, nad katero se razpostavijo deske. Tudi če solnce v bolj pozni spomladi premočno pripeka, dobro je pogrnuti šipe z deskami, da se rastline ne preparijo. Okna morajo biti seveda pri tem odprta.

A. Št.

Naš domači vrt.

Okusno urejeni domači vrtec je pravi kras hiše, občine in krajine, poleg tega priča o uzornem redu prebivalcev in o veliki izobraženosti ljudstva. Domači vrtec ima biti najmilejše pribezališče rodbine, mesto, kjer najdeta gospodar in gospodinja po trudapolnem dnevnem delu sladke odpočitek.

Gospodar vzgaja lahko na vrtu najlepše sadje; in to od spomladi do zime, dalje vsakovrstno zelenjav in cvetlice. V domačem vrtu ima biti zastopano tudi raznovrstno plodonosno grmičevje, pa pogrešati ne smemo tudi lepote grmovja. Sploh se ima tu spajati prijetno s koristnim; vse ima biti urejeno v lepi skladnosti, da napravlja celota prijeten utis. Tako preskrbi gospodar z majhnimi stroški svoji družini bogat vžitek, in ako je vrtnih sadežev kaj odveč, dobi v bližnjem mestu zanje zlahka odjemalcev.

A poglejmo po deželi, kako so kaj vrtovi pri nas uravnani! Žalibog da so večjidel pusti in zanemarjeni, poraščeni le s plevelom in služijo kot torišče perutnini. — Kaj pa bi utegnili biti krivo, da je najdražji košček zemlje tako zapuščen? Morda deloma tudi to, da na kmetih nikdo ne vceplja ljudem v srca veselja do vrtnarstva — in da jih nikdo v tej meri ne poučuje, ko bi imela vendar ljudska šola izvršiti to nalogo.

Marsikje se sicer kaže dobra volja za napravo ličnega sadnega vrta, tako, da je prostor, ki ima tvoriti vrt, ograjen, toda kar zadeva notranjo uredbo, so vrtovi večinoma zelo nepraktično razdeljeni.

V domačem vrtu mora biti odmenjen poseben prostor za zelenjavo, nekoliko pa za cvetlice, za pritlično sadno drevje in sadonosno grmičevje; pa tudi za lepoto grmovje. O cvetlicah, ki naj kinčajo slovenske vrtove, se pomenimo drugokrat več. Izmej lepote grmov omenjam le nekatere, n. pr.: krasni rudeče cvetoči polnocvetni glog, kosmata rudečecvetna akacija (navadno drevo), španjski bezeg, kalina, Vajgelija, Deucija, i. dr. Kar se tiče pritličnih hrušek, uspevajo v rodovitni zemlji zaprtega vrta: Kongresovska poletnih vrst; izmej poznejših Napoleonovka in Anžulemka; izmej pritličnih jablan so primerne: Baumanova in Orleanska rejneta, pa angleška zlata zimska parmena.

Tako si more gospodar po krajevnih razmerah in po svojem dopadajenji urediti domači vrt na razne

načine, kakor mu ravno bolj ugaja ali koristi.

Če se potrebuje v kuhinji več zelenjavi, pusti več prostora za zelenjavo; če je vrtec bolj majčken, služi le bolj za lepotne grme in cvetlice. Južna stran poslopja naj bo pokrita z vinsko trto, ki je deloma v kras poslopju, deloma pa mu prinaša tudi sladak užitek.

Kako vse drugačne bi bile slovenske krajine, ako bi bil pred vsako hišico takov nežen vrtec. Kako mično lepo bi bilo videti naše slovenske vasice in trge.

Čebelarstvo.

Solnčni krog in čebela.

Prosinec, svečan.

(Nadalje.)

Drugi sovražnik čebel je pomakanje zraka, ki nastane, ako se zamaši žrelce, ki je pri nas večinoma pri tleh. Ne samo, da najdejo čebele pri morebitnem očiščevalnem izletu zaprto izletnico, katere so navajene, tudi kadar so čebele mirne, ne more svež zrak do njih, pokvarjen pa ne ven iz panja. Zdaj naj pa pritisne še vlažnost v panj, ki prevleče mrtve čebele in meljavo s plesnobo, in kuga je tu. Čebele se silno vznemirjajo, kupoma popadajo na tla in redno se prikaže še griža. Zato naj bi bile izletnice, to velja le za pokončne t. j. višje kot globoke panjove, 2—3 cm nad dnom, ker bi se potem ne mogle tako zlahka zamašiti.

Drug sovražnik, ki bi moral biti seveda v ulnjakih neznana prikazen, ki pa vendarle pomori več čebel, nego vsi drugi skupaj, je lakota. Ako pustiš jeseni svojim polkom po 12 kg medu, tedaj zadostuje ta zaloga tje do velikega travna; in za toliko časa bi morale biti čebele preskrbljene, dostikrat najdejo še le pričetkom vel. travna toliko paše, da res kaj zaleže.

Večinoma imamo že prosinca in svečana nekoliko solnčnih, mirnih dnij, ki dovoljujejo čebelam

izlet, na katerem se očistijo (čistilni izlet). Ako jutro pokaže, da bo dan pripraven za tak izlet, pripravi vse potrebno; če prostor pred ulnjakom ni bil vže preje prost snega, odstrani ga sedaj, po navodu v 2. št.

Predno pa s tem pričneš, prepričaj se o splošnem stanju čebelstev s tem, da potrkaj na odprti panj. Ako je panj čebelen, z zdravo matico in tudi sicer v redu, naznanijo to čebele s tem, da kratko, pa krepko zašumijo, katero šumenje pa se brzo poleže v navadno lahkotno mrmranje; čebele odgovorijo „kratko pa jedrnat“.

Če pa bučanje ne poneha takoj, ako je glas tuleč, s presledki in zopet se ponavljajoč, tak panj imam na sumu, da je brezmatičen, krepk ? s kredo na končnico nam ga zaznamuje za poznejšo, natančnejšo preiskavo. Ako je odgovor ljudstva le slaboten, komaj slišen, zaznamujemo tudi to kot sumljivo s kredo, to ljudstvo je prišlo silno ob muho, ali ima grižo ali pa je lačno. V zadnjem slučaju je seveda treba priskočiti koj na pomoč. Če pa ne dobimo nobenega odgovora, preiskujmo, je-li ljudstvo vže mrtvo; v tem slučaju zatvorimo izletnico, da odvrnemo ropanje, in zaznamujemo panj s †.

Ko smo se na ta način prepričali o splošnem stanju svojih polkov, očistimo pri panjovih spodnje deske. V ta namen vzamemo na pomoč dolge šterguljice, s katerimi postrgamo čez zimo se nabrano meljavo. Še priprosteje je to čiščenje pri premakljivem satovji, ako se predloži pred zimo na dno panja plošča trdega papirja (papendekel); ta se zdaj potegne ven in nadomesti z novim. Ako se čebele pri snaženju s šterguljico vsled zadevanja in praskanja vznemirjajo, ali če so vže pričele izletavati, potem moramo s svojim delom prenehati. Izgrabljene meljave ne smemo vreči takoj

proč; ona nam da marsikako važno pojasnilo o stanju ljudstva, tako, da je natančnejše pregledovanje časih čisto nepotrebno. Najdeš-li na pr. mrtve mladiče ali delavske ličinke (nimfe), ti bodi to gotovo znamenje, da je vse v redu; medeni drobeci mej meljavo pričajo, da panj trpi žejo, iztrgana trotovska zalega kaže brezmatičnost. Preiskuj tudi čebele, ki so poginile kot žrtva starosti in mraza, če ne najdeš mej njimi mrtve matice; v 99 slučajih mej 100 je tak panj brez matice. Vsako opazovanje si je treba takoj zaznamovati. Zato naj bode na končnici vsakega panja pritrjen majhen listek in na njem zaznamovano: starost matičina, njena rodovitnost, čebelnost panja, množina jeseni nabranega medu, količina puščene hrane čez zimo itd. vse zaznamovano s kratkimi znamenji in besedami.

Mej prvim prašenjem (čistilnim izletom) opazujmo let in obnašanje čebel. Tudi iz tega se da marsikaj izprevideti in sklepati na moč ljudstva, pravilnost matic, bolezen in podobne reči. Nekateri tudi zbirajo otrpnjene čebele, da se ogrejejo in zopet vrnejo v svoje panje, pa ne vem če se to splača.

Mlekarstvo.

Vporaba krav za voznjo.

(Po Schweizerische Milchzeitung.)

Ako se vprašamo, če se bodo cene putra držale stalno na sedANJI višini, moramo po treznem premisleku in sodeči po mnogih znamenjih reči da ne. V vseh evropskih deželah, kjer je mlekarstvo udomačeno, se proizvaja leto za letom več putra; še bolj se množe mlečni izdelki po naselbinah, kakor v Kanadi, Argentini, Avstraliji, Novi Zelandiji in sibirski železnica bo v bližnji prihodnosti odprla obširno, novo polje, odkoder bodo dohajale nove mno-

žine masla v naše kraje. V takih okoliščinah je več kot gotovo, da bodo morale pomanjkljive, menj vredne vrste surovega masla zginiti s trga. V vseh tropičnih (vročih) deželah, je pridobivanje rastlinskih tolšč eden glavnih dohodninskih virov. Te tolšče, zlasti kokosovega oreha tolšča, bombaževga semena, sezamovo- in zemeljskega oreha olje, ki se je preje rabilo skoro izključno le kot olje za mazanje, za izdelovanje mila i pod. so postale vsled zboljšanja čiščenja namizno olje prve vrste, tako da bodo sčasoma surovo maslo popolnoma ali vsaj po večjem izpodrinile iz pekarije in kuhinje. Kako silno na svetovnem trgu mandeljni margarin tekmuje s pristnim maslom, je tudi dovolj znano.

Bilo bi pa neumno, ako bi hoteli pred tako prihodnostjo zapirati oči, morda zato, ker nam je neljuba; kajti vsaka nevarnost preneha biti nevarna, kakor hitro smo jo kot tako spoznali, če smo odločni in ne zamudimo sredstev za odvrnenje nevarnosti.

Vprašanje se torej glasi: Kaj more in vsled tega kaj mora naš kmetovalec storiti, da ne bo znižanih cen surovega masla tako zelo občutil? ali z drugimi besedami: Kaj mu je storiti, da bo maslarstvo bolj dobičkonosno?

V ta namen je treba izbirati a) vedno le kraju primerne, pa dobro mlečne krave za rejo, b) treba je brejost in otelitev krav tako uravnati, da se bo lahko največ putra izdelovalo v času, ko je popraševanje po njem največje, t. j. ko je najdražji. Tretje sredstvo zmanjšati stroške pridelovanja mleka in putra in tudi najizdatnejše sredstvo pa je vporaba krav za vožnjo. O važnosti in o lahkoti tega sredstva naj govori sledeča razprava.

Kakor znano, je bila krava v začetku — ne samo v grško-rim-

skem, ampak tudi slovansko-germanskem starem veku — samo vozna žival; izključno mlekarica je postala še le pozneje, ko so se ljudje naselili po planinah in se je kmetijska veleposest razširila po deželi. Malemu kmetovalcu je še sedaj krava vozna živina in mlekarica ob enem. Mnogobrojni so poskusi, s katerimi so se hoteli gospodarji prepričati, kako upliva delo molznih krav na njih mlečnost; našli so vedno eno in isto, da namreč delo sicer zmanjša množino mleka, da se pa pri zmerni rabi ne zmanjšajo suhi obstojni deli mleka, zlasti ne vsebina tolšče, da torej vsa zguba na mleku ne zadeva družega, nego — vodo (o kateri pa je znano, da še za čevlji ni dobra). Kot zmerno delavnost smemo vpoštevati ono, ako dela krava samo četrt del onega 10 urnega časa, ki velja za tvorno domačo žival kot pravilna, nepretirana delavska doba.

Če vzamemo, da pri tako okrajšani delavski dobi 3 krave toliko opravijo, kot 2 vola, potem lahko rečemo, da je delavna moč ene krave — brez izgube na mleku — šestkrat manjša od one enega vola, ali da pokažemo to na zgledu: v gospodarstvu s 6 voli in 30 kravami lahko opustimo vole in nadomestimo s 6 kravami, ako vseh 36 krav uporabljamo za mleko. Ako dalje vzamemo, da se stroški pridobivanja in podelavanja mleka, ki so se vsled teh 6 krav pomnožili za $\frac{1}{6}$, pokrijejo s posnetim mlekom in pinjencem, potem pride pri takem gospodarstvu puter dobljen od teh 6 krav kot čisti dobiček, ali če drugače začnemo, za vrednost putra od teh 6 krav se zmanjšajo stroški pridobivanja putra od ostalih 30 krav. Če da ena krava na leto poprek 2800 kg mleka in če se iz 14 kg mleka dobi 1 funt putra v vrednosti 1 K 8 v, potem znaša vsled spremenjenega gospodarstva doseženi dobiček, kakor kaže sledeči račun:

od 1 krave 2800 kg mleka
od 1 krave $\frac{2800}{14} = 200$ funt putra,
vrednega $200 \times 1.08 K = 216 K$;
od 6 krav torej = 1296 K čistega dobička ali z drugimi besedami: do sedanja dohodek 30 krav v vrednosti 6480 K ostane tudi zanaprej v enaki višini, če tudi se čisti dohodek ene krave pri opisanem spremenjenem gospodarstvu zniža za 15 % ali kar je istega pomena, če tudi cena putra na trgu pade za 15 odstotkov.

Bolezni na vimenu in mlečne napake

so naše stare znanke, toda, da so te prikazni dandanes mnogo pogostejše, nego pred 10 in več leti, mora v nas vzbujati resnobne pomisleke.

Preiskujmo nekoliko vzroke tega zlostanja.

V prvi vrsti je vzrok to, da stoji živina v preveč natlačeni hlevih. Vsled večjega pridelovanja krmskih rastlin se rabi molzna živina veliko manj za vožnjo in se tako omehkuže.

Tudi so ljudje na mnogih krajih opustili pašnike in krmijo živino največ v hlevu. To je v krajih, kjer pašniki niso nič boljši, kakor gole pustinje in skala, tudi pametno, a da se molzna živina celo napaja v hlevu in tako uboga žival celo leto ne pride na svež zrak, to je pa že precej prenapeto. Na svojih potovanjih imamo večkrat priliko opazovati, kako stoji z prezračevanjem hlevov. Največkrat zato sploh ni priprave, če pa je, je skrbno zapahnjena, da bi pač svež zraček ne mogel notri in bi vsa toplota ostala v hlevu, češ da gorkota zviksuje proizvodnjo mleka.

Ne rečem, da ni nič na tem, a ne zabite, da taka slaba ventilacija (prezračevanje), ta gorki, okvarjeni sopar silno vpliva na kakošnost mleka. Ravno tako trpi pri tem zdravje živine.

Pri 24 — do 25° hlevske toplote, kakor je pri nas navadno, postane živalski organizem občutljiv in izprejemljiv za vse možne bolezni. Ravno nevarna bolezen „tuberkuloza“ (jetika) se s tem krepko pospešuje.

Še drug vzrok! Komaj je temu 10 let, ko je še malokdo kaj vedel o umetnem krmiljenju: da se krmi slad, krompir, turščica (koruza, fermentin) in sadni odpadki, to smo vedeli, a

česa vsega dandanes ljudje ne pokr- mijo. Različni fabriški in obrtni ostanki, ki se rabijo kot krmila, pač pomno- žijo mleko, a pri tem zopet trpi kva- liteta. Pri nas zlasti, kjer so mlekarne ui sirarne, pa moramo gledati bolj na dobro mleko, če hočemo izdelovati dobro trpežno blago.

V bernskem kantonu (okraj na Švicarskem) so hoteli pomnožiti mleko stem, da so začeli krmiti krompir surov. Kmetijska šola v Ritiju pa je delala poskušnje s krompirjevim krmiljenjem in prišlo je na dan, da je proizvajanje putra in sira ponehalo, kakor hitro je prišlo 10 kg krompirja na glavo na dan.

Mnogi zivinorejci imajo zaloge sladi, suhih tropin in vse mogoče od- padke od oljne fabrikacije, n. pr. oljne pogače, sezam itd. Slad je naj- večkrat okisana in odpadki žaltavi. Ako so sirarne prepovedale oddajalcem mleka taka krmila, so motenja pri si- rarenju vselej takoj ponehala.

Privoščim sicer kmetovalcem, če najdejo cenih krmil, ki jim pomnožijo dohodke iz mleka, a pri tem ne sme trpeti zdravje živine, ne sme se omeh- kužiti. Zboljšajte si svoje dohodke, a pretiravajte nikari!

Iz govora prof. Erharda na mlekarskem tečaju v Špicen 18./I. 1900.

Splošno.

Dokaz o tuberkulovih bacilih *)

v mleku se da po novi iznajdbi prof. Storcha v Kopenhagenu na Danskem izvesti s pomočjo ke- mične reakcije. Ako skušnje po- kažejo, da je resnica, kar o tem pišejo danski in nemški časopisi, potem je ta iznajdba velikanskega pomena in prof. Storch si zagotovi slavno ime za vse čase.

*) Bacili so neka vrsta bakterij. Bakte-rije pa so silno majhna rastlinska bitja, ki imajo 0.001 mm ali menj v premeru in se mno- žijo z delitvijo. Kakor majhne, vendar pre- važne so bakterije v naravi, zlasti v gospo- darstvu. To kar imenujemo gnitje, je delo gni- lobnih bakterij. Važne so bakterije v raznih obrtih kot dobro došle pomagalki, doslikrat pa tudi kot najsitnejše škodljivke (pri vrenji, kisanji itd.). Največje važnosti pa so bacili zato, ker povzročajo najstrašnejše človeške in ži- valske bolezni. N. pr.: tuberkulovi bacil pro- vzoča uničujoče jetične bolezni, dalje bacil, ki je vzrok kolere, mačuha ali tifusa, difterije, gob, prašičje kuge, vrančnega prisada, plavega mleka. V novejšem času so skušali kužni učinek bacilov uporabiti v korist človeštvu s tem, da so za nalašč vzbudili kugo mej škodljivimi ži- valmi. Na ta način se je posrečilo v Tesaliji znebiti se hude nadloge poljskih miši.

Poskus napravi se tako-le: V poskusno steklenico se denejo 3 do 4 žlice surovega mleka, kakor se je namolzlo, in zdaj se vkaplja v mleko kakih 10 kapljic „hidro- ksila“ in ravno toliko kapljic „pa- rafin-glaudianina“. Če je mleko zdravo, se vsled tega pridevka nič ne spremeni. Če pa ima v sebi tuberkulove bacile (jetične kali), tako mleko spremeni takoj barvo in postane sivozeleno.

Pri celi stvari gre se zdaj samo za to, da se zagotovo dokaže, da to spremembo na mleku provzro- čajo samo tuberkulovi bacili in nič drugega. Ko pa bomo imeli za to gotov dokaz, kaka dobrota za človeštvo! Tu bode mogoče mleko v trenutku preskusiti, je-li čisto in ali nima v sebi jetične kužnine in možno je bode rabiti kot hrano in zdravilo pri mnogih bolnikih surovo, popolnoma gorko precej po molžnji, brez strahu, da dobi bolnik po mleku še trikrat hujšo bolezen od one, katere se ravno zdravi. S to reakcijo bo tudi lahko določiti, je-li žival tuberkulozna ali ne.

Hosp. list.

„La festa degli alberi“ praznik dreves

se praznuje dne 21. listopada po celem Laškem, v glavnem mestu v prisotnosti kraljice in vojaških kapel (godbe) vseh v Rimu ležečih polkov. V Rimu se vdeležuje tega praznika dijaštvo vseh šol in na- saja mnogo stotin sadnega drevja. Svoj izvor ima ta slavnost v Ame- riki, kjer je guverner (namestnik) Mortoá v Nebraski prišel prvi na to misel. Ta država je namreč trpela vsled razgozdovanja na tako hudih vremenskih nezgodah, da ni bilo mogoče nobene reči pridelo- vati. Modri namestnik je zato upe- ljal l. 1872. praznik drevja, ga podpiral in razširil in s tem do- segel, da se je nasadilo že v prvem letu več nego milijon, naslednje leto pa vže čez 2 milijona sadnega drevja. Sosednje države so brez

obotavljanja posnemale lepi vzgled in sedaj praznuje vže 27 držav „Severno-ameriške zveze“ ta dre- vesni praznik. Na ta dan zasaja šolska mladina sadno drevje na šolskem in občinskem svetu in mnogoštevilne družbe ob cestah in po holmih. „Arbors day“, tako imenujejo tam ta praznik, se praz- nuje strogo in njegov namen je, vcepiti mladini vže v nežnih letih veselje do rastlinstva. Na ta način se je posrečilo v Zjedinjenih drža- vah v primeroma kratki dobi po- gozditu mnogo ha zemlje.

Ko je nameraval italijanski naučni minister Bakčeli to ame- riško napravo vdomačiti tudi doma, je vzbudila njegova okrožnica pov- sodi večinoma le pomilovalen na- smeh. A danes se praznuje „festa degli alberi“ v vseh slojih laškega ljudstva z največjim odobravanjem.

„Minister Bakčeli“ — piše list „Popolo romano“ — je izvršil ve- liko delo s tem, da si prizadeva ta običaj uvesti v naše šole.

Naša mladina, posnemajoč do- rastle, ni imela nobene ljubezni za saditev sadnega drevja, veliko preje je kazala nekakšno veselje za njih uničevanje. Na deželi vidijo od- rastli v rastlini samo vžitek, ki ga daje les in največji odpor proti sadnemu drevju si našel tudi mej omikanejšimi kmetovalci v okolici Rima. Le prepogosto je bilo sli- šati, „da sadno drevo s svojo senco uničuje travo“. Kjer je tedaj ostalo še kako drevce, so je gotovo kmalu spremenili v drva za kurjavo. Vce- piti tedaj ljudem spoznanje, kako potrebno je, da se kmetovalec bolj pobriga za sadno drevje, oživiti gole ceste, brežine in griče, to je podjetje, ki zasluži največjega pri- znanja. — Pa ne samo v rimski okolici, ampak po celem Laškem je nujno potrebno nekdam z razsež- nimi gozdovi pokrite kraje zopet pogozditi, da se tako zabranijo nepravilnosti vremena, povodnji in pogubno sesuvanje zemlje.

Tudi v Turinu se je otvorilo društvo s podružnicami, ki z vsemi možnimi sredstvi pospešuje pogozdovanje golih gričev in bregov pri rekah. To društvo je pretečeno leto tudi slavilo „festa degli alberi“ in je nasadilo ta dan 42.000 drevesc.

Bi mar tak praznik Slovincem kaj škodoval?

Hospodársky list.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 6.: J. M. v C. Trosil sem žlindro in kajnit skoro brez uspeha. Deteljica je le nekoliko pognala, toda bila je popolnoma prepredena s predenico, ko po drugem travniku ni bilo opaziti niti ene predeničaste niti. Kaj bi bilo vzrok, da je po umetnem gnojilu pognala tako predenica?

Odgovor 6.: Z žlindro in kajnitom so bili vsi pogoji za bujno rast detelje splojnjeni, radi tega je pognala deteljica, trave pa so zaostale v rasti, ker jim je dušika primanjkovalo. Predenica je bila že preje v zemlji, bodisi, da je prišlo zrnje predenično po odpadkih živine, po vetru ali na razne druge načine, ker pa ni imela predenica rastlin, v koje bi se mogla zariti, radi tega ni prišlo do razvoja. Detelja se je po umetnem gnojilu bujno razvila, radi tega so se pokazala cela šotorišča predenice, kajti njen obstanek je le omogočen, če se more v kako rastlino, ki ima mehko bil, kakor detelja ali lan, s svojimi zajedalnimi bradavicami zariti.

Vprašanje 7.: Ist. Fr. v Gor. L.; a) Kakšne vrste hrušk in jabolk bi se dale pri nas dobro vzgajati kot latniki ob stenah hiš in drugih gospodarskih poslopij?

b) Kakšne vrste hrušk, ki bi bile porabne za sadjevec, bi bilo pri nas vzgajati?

c) Kakšne vrste jabolk bi pri nas dobro vspevale ter rodile kolikor mogoče dober sad za kupčijo?

d) Kje se dobé cepiči?

Odgovor 7.: a) Priporočamo Vam jabolka: Beli zimski kalvil, Celini in Lanes princ Albert. Hruške: Dobro Lujizo (gute Luise), Williamovo Kristinko (Williams Christbirn), Zimsko tehantovko (Winter Dehantsbirne), Diehlovo maslenko (Diehl's Butterbirne) in tako zvano Herzogin von Angiulieme.

b) Za sadjevec se priporočajo edino le tepke; posebno dobra v to svrhu

je gornještajerska tepka (Obersteirische Mostbirne).

c) Priporočamo Vam zlato zimsko parmeno (Wintergoldparmene), veliko kaselsko reneto (grosse Kasseler Reinette), Landsberško reneto (Landsberger Reinette), rmeni belfler (Gelber Bellefleur) in Damasonovo reneto (Damasons Reinette).

d) Cepiči se dobe v kmetijski šoli na Grmu, ali pri J. Kleinert-u, lastniku drevesnice (Baumschulenbesitzer, Graz, Körösi-Strasse).

Vprašanje 8.: Pet. R. Jez. Kaj bi teletom dajal, da bi rajši jedla; nočejo jesti lepe mrve, pa tudi rezanice, če prav oves denem vmes, nič z veseljem ne jedo?

Odgovor 8.: Poskusiti je z živin-skim praškom, kakeršnega prodajajo v lekarni, sicer pa treba živinozdravnika prašati za svét.

Ali ima živina tudi zdrav, zračen hlev? Morda je krivdo iskati v tem, da so teleta v zaduhlem hlevu, kise nikdar ne prezračí.

Bohinjski sir
Domače surovo maslo
Kuhano maslo
Škafé

se dobi po najnižjih cenah pri kmetijskem društvu v Srednji Vasi, pošta Bohinjska Bistrica, Kranjsko.

Radič in vse druge zelenjave

ima na prodaj kmetijsko društvo v sv. Petru pri Gorici.

Mehove za žveplanje grozdja

proti plesnobi, kateri so od deželne šole na Grmu preskušeni in priporočeni, izdelujeta in imata na prodaj Jos. Hudaklin v sv. Jerneju in Fr. Ruech v Kostanjevici, Dolenjsko. Cena za kos je šest kron, pri večjem številu 10%—15% popusta.

Pristno štajersko vino

ima na prodaj „Kmetijsko društvo“ v Frankolovem pri Vojniku, Štajersko.

Kuhano maslo
Oglje
Predivo

ima v zalogi „Kmetijsko društvo“ v Laškem trgu na Spodnjem Štajerskem.

Jajca za valenje

od zanesljivih plemenskih kur, kakor:
Velike grahnate Plymouth Rocks eno po 40 h.
Velike Houdan z čopom 40 „
Velike Dorking z srebrnim vratom 40 „
Creve-Coeur modre z čopom 50 „
Črne Holandke z belim čopom 50 „
Bele Leghorn 50 „
Laske kure jerebično progaste 50 „
Domači Fazan (Maloy) 50 „
Hamburški veliki Fazan 60 „
Velike laske gosi eno po 1 K 20 „
in 3 meseca stara plem. piščeta teh vrst eno po 4 K. Manj ko 10 jajc ne odpošlje in za dobro došlost in postrežbo jamči Ivan Kranjc veleposestnik v St. Ilju pošta Velenje, Štajersko.

Bika, dve leti starega, rudeče pisanega, ne težkega;

Belo brejo svinjo, katera bode storila mladiče, že pred pustom

Kobilo za voziti bolj priletno, kratko, ne težko;

Več stotov pšenične slame, vse to ima na prodaj Matija Bobnar, župan, Lahovče pri Crkljah.

Kupim mlade zajčke;

Kupim hraste za ograjo, več komadov, cena naj se pove za komad in dolgost;

Kupim hraste za saditi na spomlad. Župan Matija Bobnar, Lahovče.

Pristni brinovec, cena 2 K 30 vin. ima na prodaj

Franc Pink, posestnik na Versniku, pošta Žiri nad Škofjokolok.

Lep fižol

Suha drva } oboje ima v zalogi „Kmetijsko društvo“ v Horjulu pri Vrhniki.

Pristne idrijske čipke ima na prodaj „Kmetijsko društvo“ v Žireh nad Škofjokolok.

Sodčki za kisló zelje in za figovo kavo se dobijo pri „Kmetijskem društvu“ v Česnjici.

Čajno maslo in fin sir prodaja „Kmetijsko društvo“ v Dobrepoljah na Dolenjskem, tudi v 5 kg paketih.

Vabilo
na

II. redni občni zbor

kateri bode

v hiši g. župana Matevža Lampe v Črnem vrhu h. št. 38 v nedeljo dne 11. marca 1900 ob 3. uri popoldne.

Vzpored:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Poročilo nadzorstva.
- 3.) Potrditev računskega sklepa.
- 4.) Volitev treh članov načelstva.
- 5.) Volitev nadzorstva.
- 6.) Nasveti načelstva.
- 7.) Slučajnosti.

V Črnem vrhu dne 4. februarja 1900.

Za kmetijsko društvo v Črnem vrhu registrirana zadruga z neomejenim jamstvom

Načelstvo.

S e j m i

(v času od 25. februarja do 10. marca 1900)

na Kranjskem:

26. februarja v Radohovivasi, v Vipavi.
27. „ na Igu.
2. marca v Velikem Cirkniku.
3. „ v Preski pri Medvodah.
5. „ na Uncu, na Vrhniki, v Radečah.
6. „ na Šentjanžu na Dolenjskem.
7. „ v Žalogu.
8. „ v Škocijanu na Dolenjskem.
9. „ v Brezovici.

Na Štajerskem:

1. marca na Planini in Cirkoveah, sredpostno sredo v Vitanji, v soboto po sredpostu v Celju.
3. " na Vranskem in Gornji Ponkvi.
8. " v Piljstanju.
10. " v St. Juriju ob Taboru, v Kapeli pri Brežicah, v Spodnji Polskavi, v Dobu pri Hrastniku, v Kostrivnici.

Na Koroškem:

25. februarija v Tribingi.
26. " v Oberdrauburgu.
4. marca v Milštatu in v Špitalu.
10. " v St. Mohorji.

Na Primorskem:

9. marca v Kobaridu.
10. " v Ajdovščini (za živino).

Listek.

Čebelite posredovalke družabnosti.

„Ni dolgo temu“, pripoveduje prijatelj Avstro-ogerskega čebelarkega lista, „ko sem sedel pri kozarcu rujnega vinca v družbi več duhovnih gospodov in pogovor se je sukaj, rekel bi „samoumevno“ o čebelarstvu.

„Ali veste“, me vpraša kučigazda, „kako sem jaz postal čebelar?“

Na moje zanikanje je pripovedoval tako-le:

„Moja prva služba je bila na R., kjer je tedaj deloval župnik Š. Stari gospod je bil srčno dobra duša, toda malobeseden in zaprt, tako da večkrat cele tedne nisva spregovorila besedice. Enkrat potožim o tem svojemu dekanu v K., ki me najpreje potolaži s tem, da se je mojim prednikom enako godilo, potem pa mi nasvetuje, naj pregovorim svojega šefa, da si z menoj vred napravi čebele, ki jih bova postavila v župnem vrtu in ktere bom jaz oskrboval. Ko mu oporekam, da se na čebele razumem, kakor zajec na boben, me potolaži ljubeznjivi dekan, ki je bil sam tako vnet čebelar, s tem, da me že sam uvede v skrivnostno svetišče čebelarstva. Še tisti večer predlagam g. župniku dekanov nasvet in ker je g. predstojnik precej držal na gospodarstvo, je mojemu nasvetu tudi pritrtil s pokimanjem glave.

Malo tednov pozneje sta stala 2 lepa, velika opazovalna panja v župnem vrtu, eden moj, eden g. župnikov, in odslej si naju lahko videl cele ure stati pred malim čebeljakom, kjer sva od začetka le opazovala, kmalu pa tudi prijazno kramljala o

čebelah pa tudi o drugih stvareh, in popreje tako zakriti stari gospod je bil zopet odprt svoji okolici. „Jaz sam pa“, je končal pripovedovalec, „sem ostal muhar do današnjega dne, četudi se mi tukaj, v silno neugodnem kraju, zraven reke, kjer ni skoro nič zemljedelstva, ampak samo trta in sadjereja — čebelarstvo ne izplača in moram dostikrat dati za pitanec več, kot je vreden pridelan med.“

Pri tej dogodbi mi prihaja na misel čisto podobna zblížitev dveh sosedov, — učitelja in trgovca v C. — ki sta si bila pa, sam Bog ve zakaj, najhujša nasprotnika.

Slučaj ali kali je hotel, da prileti nekega dne, ko je bil trgovec ravno v svoji vrtni lopi, roj čebel in brez vprašanja zasede vejevje divje trte, ki je prepuzala vhod. Trgovec, ki je imel pred čebelnimi „bajoneti“ velik strah, bil je na ta način zajet, kakor Angleži v Ladysmithu in za noben denar bi si ne bil upal skozi trumo okrog svršečih čebelnih Burov. Sreča prinese mimo trgovčevega „najboljšega prijatelja“, g. učitelja, ki je bil izreden čebelar. Ta se ni dal dolgo prositi in kar nankrat je imel roj v panju in je tako oprostil ubogega trgovca, ki so mu kapljale debele potne srage raz čelo, iz neprostovoljne ječe. „Roj je k Vam priletel“, pravi učitelj trgovcu, „morate ga obdržati, tak prinese vedno srečo.“ Nagovorjeni se je od začetka branil, pa beseda je dala besedo in kmalu sta bila gospoda tako dobra prijatelja, da ti boljših ni treba iskati. Imela sta skupen ulnjak na trgovčevem vrtu (na šolskem svetu ni bilo pripravnega prostora), učitelj ga je oskrboval, trgovec pa je skrbel za potrebni inventar in pozneje je prevzel tudi prodajo pridobljenih produktov.

Podobnih zgledov bi navel lahko še več, enega prav mičnega tudi iz lastnega življenja, toda čebelarjem, ki bero Narodnega Gospodarja, ni treba naslova te črtice še nadalje dokazovati, vsaj sami vedo iz skušnje, kako da čebela družji ljudi najrazličnejših stanov. Ako je govor o čebeli, občuje priprost rokodelec, ki živi z žuljavimi rokami, z bogatim veleposestnikom z vso prijaznostjo — če je le poslednji tudi sam čebelar, kar je pa redko — priprosti vrtnar z učenim doktorjem, priprosti železniški čuvaj s šefom na progi na enako zaupni način. To se vedno opazuje, bodisi pri zborovanjih „Slovenskega čebelarkega društva v Ljubljani“, bodisi pri raznih čebelarskih

zborovanjih in razstavah večjih narodov.

Ker se dandanes nasprotje mej raznimi stanovi, zlasti mej ubožnim nemaničem in denarnim mogotcem tako grozopolno širi, zato opisana stran plemenite čebeloreje gotovo ni zadnji dobiček v narodnem gospodarstvu.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Kaj zahteva zakon glede oblike trgovskih knjig?

1.) Trgovec sme rabiti pri vodstvu trgovinskih knjig živeči jezik in pisavo tega živečega jezika. Ta zakonita določba za naše kraje nima posebnega pomena, pač pa, n. pr. v Galiciji in Bukovini, kjer rabijo židje dostikrat hebrejski jezik.

2.) Knjiga mora biti vezana in vsaka knjiga zase mora imeti liste znamenovane z zaporedno tekočimi številkami; to zaradi tega, da ni mogoče vzeti iz knjig kakega lista in ga namestiti z drugim.

3.) Mest v knjigi, na katere bi bilo po vrsti treba delati vknjižbe, ni dopuščeno preskočiti, tako, da bi nastal prazen prostor v knjigi, v katerega bi se pozneje lahko še kaj vknjižilo.

4.) Prvotna vsebina vknjižbe se ne sme prečrtati ali sicer, n. pr. z radiranjem, napraviti nečitljiva, ali popolnoma odstraniti. Tudi ni dovoljeno napravljati takih prememb, po katerih kakovosti bi se potem ne dalo določiti, ali so se napravile že pri prvotni vknjižbi ali šele pozneje.

Poprave so dopustne, ako se prvotna vsebina vknjižbe navzlic popravam še lahko čita. Ako torej zasledi trgovec, ko prenaša iz ene knjige v drugo posamezne postavke, da je kateri teh postavkov napačen, ga ne sme izradirati, sme ga pa prečrtati, toda tako, da se še lahko čita. Ako si pozabil kak postavek vknjižiti, storiš to lahko tedaj in pod tistim datumom, ko si to zapazil, pristaviti pa moraš, da bi bil moral biti ta postavek vknjižen že preje pod tem in tem datumom.

5.) Ako trgovinski pomočnik vpišuje v knjigo, ne škoduje to dokazni moči knjige.

6.) Omeniti je še tukaj, da je trgovec zavezan trgovinske knjige hraniti deset let od dneva zadnje vknjižbe.

Pomote pri kupu.

(Slučaj iz trgovske prakse.)

Trgovec R. kupil je od agenta nekaj esenc. Agent ponudil mu je vsakovrstnih esenc, nazadnje se je odločil trgovec R., kupiti tri vrste ponujenih mu esenc in sicer v skupnej množini 20 litrov. Agent zapisal je sklepni list o tem kupu, trgovec R., v veri, da je v sklepnem listu zapisano, da je kupil vseh treh esenc skupaj samo 20 litrov, je ta sklepni list podpisal, dasi ga ni prebral, niti prebrati in, ker je bil pisan v nemščini, katera R. ni do cela več, raztolmačiti dal. Agent je s podpisanim sklepnim listom odšel, jeden izvod tega sklepnega lista pa je pustil v rokah trgovčevih. Trgovec je drugi dan, ko si je dal raztolmačiti sklepni list, spoznal, da se sklepni list glasi na skupaj 60 litrov esenc, namreč na 20 litrov vsake posamezne esence. Brzjavil je takoj tvrdki, da je v zmoti in da se z agentom najbrž nista dobro razumela; agent pa je nasprotno trdil, da sta se natanko dogovorila s trgovcem, da kupi trgovec od tvrdke od vsake posamezne vrste esenc po 20 litrov, vsega skupaj 60 litrov. Razven tega je imela tvrdka še sklepni list z lastno-ročnim podpisom trgovčevim v rokah. Kaj je torej storiti trgovcu v tem slučaju? Izgovor na pomoto mu ne bode pomagal, in ako tvrdka z lepa ne premeni kupne pogodbe tako, da proda trgovcu samo 20 litrov od vseh treh esenc skupaj, potem bo moral prevzeti trgovec vseh 60 litrov dotičnih esenc, in bilo bi od njega nespametno, če bi se spuščal v pravdo. Zatorej treba vsako pogodbo natanko premisliti, predno jo podpišeš, in mnenje, da, ako le takoj drugi dan telegrafično naznani kupec prodajalcu svojo zmoto, pa je vse dobro, je popolnoma napčno.

O b r t.

Mala obrt in motorji.

Poročali smo uže, da je posladgerski trgovinski minister inženjerje v inozemstvo, kateri naj bi proučili, kako malim obrtnikom pomagati s tem, da se jim omogoči izvajanje obrti z motorji. Inženjerji so podali sedaj svoja poročila in na podlagi teh nameravajo Ogri, seveda za sedaj samo za poskušnjo, upeljati motorje, v prvej vrsti električne, v delavnice malih obrtnikov. Izbrali bodo iz posameznih obrtov nekaj zanesljivih, delavnih in inteli-

gentnih obrtnikov in tem za poskušnjo za dobo enega leta prepustili motorje. To vse seveda pod natančno kontrolo. Ob določenih dneh bodo te delavnice smeli pregledati tudi drugi obrtniki iste stroke, in lastniki delavnice bodo obvezani, dajati jim potrebnih pojasnil. Posebno natanko se bode skušalo dognati, koliko stroškov provzročuje tako delo z motorji.

Najprvo bode seveda treba poučiti dotičnike o rabi motorja, da ne bodo brez potrebe trčili drago električno moč. Poučiti jih bo pa treba tudi v knjigovodstvu. Sicer ne bo povoljnih napredkov.

Ako se splošno ti poskusi posrečijo, bode to seveda prouzročilo temeljit preobrat v obrti.

Tudi dunajski mestni svet namerava, ko dogradi mestno elektrarno, napraviti poskus v tem smislu.

Dobave za armado in mali obrt.

Septembra meseca 1899. l. razpisala se je dobava črevljev in obleke ter usnjene oprave za armado. Četrtnina eraričnih dobav za armado oddaja se malim obrtnikom. Iz okrožja trgovinske in obrtne zbornice praške oglasilo se je za dobavo črevljev 27 obrtnih zadrug, za sedlarska in jermenska dela pa 8 zadrug in 5 posameznih obrtnikov. Vsim tem pridelila so se razmerno dela, samo črevljev nad 12.000 parov, jermenarskih in sedlarskih del pa nad 25.000 komadov, oziroma garnitur. Potrebni kredit bodo dobili mali obrtniki praškega okoliša za izvršitev teh del iz deželnega jubilejskega kreditnega zaklada za podporo malih obrtnikov v Pragi.

Mali obrtniki in dobave za armado na Nemškem.

Na Bavarskem ustanovili so v okrožju 2. vojnega kora strojarji posebno strojarsko zadrugo, katere smoter je, dobavljati za potrebe omenjenega vojnega kora potrebno usnje. Kakor se poroča, kupuje tudi 1. bavarski vojni kor usnje večinoma pri domačih strojarjih.

ZADRUGA.

Zadružne mlekarne v Čebih in na Moravskem.

Kar se tiče zadružnih mlekarne so na Moravskem dosti bolj naprej, nego Češko kraljestvo — da, moravske mlekarne so lahko za zgled češkemu

kmetijstvu pri njihovi napravi. Vodilna misel pri napravi mlekarne je bila tam ta-le: Ustanovni troški naj bodo kolikor mogoče nizki in ni namen teh zavodov, izplačevati dividend, ampak dajano mleko primerno spraviti v denar.

Mlekarna v Palonini pri Lošticah je najstarejša in je bila vzor, kako se da tudi z majhnim založnim kapitalom tak zavod urediti; samo (700 gold.) 1400 kron je znašal ustanovni kapital! Seveda je g. predsednik Zdrahal od začetka prepustil zadrugi zastoj tesne prostore v svoji hiši. Mleko se podelava deloma v presno maslo, in posneto mleko v domače sirčke. Del mleka se porabi tudi za mastne sire, katerih se izdeluje cela vrsta, imenoma ti-le: sir kamemberški, romandurski, tirolski, liptavski garnirovan — kateri je prava slaščica — pivni in edamski sir.

Vsak dan se podela 700 — 850 l mleka, 1 l se plača zadružnikom za enkrat po 4½ kr., k čemur se prida še sirotka. Posnema se smetana z ročno sredobežnico „alfa“.

Ker je šlo društvu vse po sreči, si je postavilo novo moderno poslopje; v ta namen so kupili na dražbi poslopje, koje so spremenili v moderno urejen zavod.

Kmetijska mlekarne v Holini je nov zavod, preskrbljen z vso moderno lagotnostjo, tako, da more služiti za vzor pri napravi mlekarne. Proizvaja iste vrste sira, kakor paloninska in zlasti njen liptavski garnirovani sir je velike dobrote. Na dan podela do 1000 l mleka in je stala kakih (5500 gold.) 11.000 kron.

Mlekarna v Veliki Senici je največja. Je pa to parna mlekarne, katere naprava je stala — brez prostorov — okoli 20.000 kron. Zadružnikov je krog 130, ki prebivajo v 6 sosednjih občinah. Mleka se podela na dan 1300 — 1700 l. Za 1 kg presnega masla se potrebuje 26 l mleka; mleko na stroju posneto se porabi za olomuške sirčke. Z radostjo moremo zatrditi, da je kmetijstvo moravsko prišlo do spoznanja vsmožnosti zadružnega mlekarstva in smo uverjeni, da ni daleč čas, ko pride tudi slovenski živinorejec do tega prepričanja.

V kraljestvu češkem je najstarejši zavod mlekarne v Moravanih. Izdeluje največ presno maslo za izvoz (eksportno maslo), centrifugovano (s strojem posneto) mleko pa porabi deloma za pusti sir, deloma krmi ž njim prešiče, rejene na zadr. račun; odpadek — sirotka — se prodaja med članove.

D o p i s.

Pazin, začetkom februarja 1900. Posojilnica v Kopru, o kateri sem govoril zadnjič, nastala je nalik zeleni oazi v puščavi gospodarske organizacije. Vodili so jo vrli slovenski in hrvaški profesorji na učiteljskem koprskem, — in da je ni bilo, slovenski narod bi bil v najbližnji okolici Kopra danes najbrž zgubljen.

Predno nadaljujem opisovanje razvoja združnega pokreta v Istri, zasnovanega po dr. Laginju, treba da omenim jedno stvar, koja je silno ovirala našega kmeta v gospodarskem napredku. In to je bil takozvani „ezoner“ (zemljišna odveza). Ta dolg tlačil je mnogo let istrskega seljaka. Uprava te odveze bila je veliko predraga v primeri z letnimi dohodki.

Vse te razmere so nujno zahtevale pomoči, da ne bi propadlo ljudstvo v Istri v skrajno bedo. In ta pomoč je, kakor sem povedal že zgoraj, prišla. Nesebični možje letili so se z vneto združne organizacije.

Razno.

Kongres pridobitnih zadrug v Parizu bode za časa svetovne razstave in sicer 8. julija 1900 v kongresni palači, trajal bode tri dni.

Na Nižje-Avstrijskem je bilo dne 31. decembra 1899. l. 454 pridobitnih zadrug.

V Šleziji je bilo koncem pretečenega leta 913 kmetijskih zadrug.

Kmetijska zadruga se je osnovala v Kamniku dne 18. t. m. in je bil takoj izvoljen prvi odbor.

Kmetijsko društvo, vpisana zadruga z neomejeno zavézo v Marenbergu je imelo svoj prvi občni zbor dne 18. t. m. Iz bilance posnamemo, da je bilo 58.845 K 74 h denarnega prometa, pri katerem prometu je bilo 1049 K 70 h čistega dobička.

Posojilnica in hranilnica v sv. Križu pri Litiji je imela svoj občni zbor dne 4. februarja. Bilanca, katero svoj čas priobčimo v Zvezinem „Letopisu“, kaže, da je posojilnica tudi v pretečenem letu zelo uspešno delovala. Čistega dobička izkazuje bilanca 594 K 79 h.

Hranilnica in posojilnica v Stari Loki je imela občni zbor dne 18. februarja. Čistega dobička je bilo pretečeno leto 741 K 98 h.

Denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu januarju 1900.

Hranilnica in posojilnica v zgornji Besnici: Prejemkov K 3003 32 h, izdatki K 2950 59 h, promet K 5953 91 h, prejete hranilne vloge K 2546 88 h, izplačane hranilne vloge K 227 34 h, dana posojila K 1200, vrnena posojila K 251 20 h.

Hranilnica in posojilnica v Cerkljah pri Kranju: Prejemki K 4615 98 h, izdatki K 4100 29 h, promet K 8716 27h, prejete hranilne vloge K 1270, izplačane hranilne vloge K 120 04 h, dana posojila K 3100, vrnena posojila K 842.

Hranilnica in posojilnica v Cirknici pri Rakeku: Prejemki K 16517 06 h, izdatki K 14391 68 h, promet K 30.908 74 h, prejete hranilne vloge K 7883 36 h, izplačane hranilne vloge K 6587 92 h, dana posojila K 990, vrnena posojila K 1402.

Hranilnica in posojilnica na Češnjici: Prejemki K 2610 32 h, izdatki K 2250, promet K 4860 32 h, prejete hranilne vloge K 1246, izplačane hranilne vloge K 1400, dana posojila K 842, vrnena posojila K 120.

Hranilnica in posojilnica na Gojzdu:*) Prejemki K 779 39 h, izdatki K 672 42 h, promet K 1391 06 h, prejete hranilne vloge K 389, izplačane hranilne vloge K 340, dana posojila K 270, vrnena posojila K 90

Hranilnica in posojilnica v Košani: Prejemki K 2755 10 h, izdatki K 2201 54 h, promet K 4956 64 h, prejete hranilne vloge K 2083 32 h, izplačane hranilne vloge K —, dana posojila K 2112 56 h, vrnena posojila K 110.

Posojilnica v Kranjski Gori: Prejemki K 10370 19 h, izdatki K 10231 48 h, promet K 20.601 67 h, prejete hranilne vloge K 2722, izplačane hranilne vloge K 599 24 h, dana posojila K 7220, vrnena posojila K 600.

Hranilnica in posojilnica v Laškem: Prejemki K 19.746 16 h, izdatki K 17.283 66 h, promet K 37.029 82 h, prejete hranilne vloge K 9758, izplačane hranilne vloge K 7646, dana posojila 7586, vrnena posojila K 2398

Hranilnica in posojilnica v Mengšu: Prejemki K 10.032 36 h, izdatki K 6288 34 h, promet K 17.220 70 h, prejete hranilne vloge K 6319 26 h, izplačane hranilne vloge K 5167 36 h, dana posojila K 1120, vrnena posojila K 1530.

Hranilnica in posojilnica v Metliki: Prejemki K 17.725 77 h, izdatki K 8736 28 h, promet K 26.462 05 h, prejete hranilne vloge K 8950 28 h, izplačane hranilne vloge K 3263 84 h, dana posojila K 3010, vrnena posojila K 1027 15 h.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem Gradcu: Prejemki K 6644 47 h, izdatki K 6641 88 h, promet K 13.286 35 h, prejete hranilne vloge K 4475 71 h, izplačane hranilne vloge K 1857 08 h, dana posojila 2340, vrnena posojila K 299.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki K 4428 56 h, izdatki K 3623 56 h, prejete hranilne vloge K 1164, izplačane hranilne vloge K 20, dana posojila K 3300, vrnena posojila K 476.

Hranilnica in posojilnica v Selcih nad Škofjoloko: Prejemki K 8921 44 h, izdatki K 5032, promet K 13.953 44 h, prejete hranilne vloge K 5118, izplačane hranilne vloge K 3516 34 h, dana posojila K 512, vrnena posojila K —.

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki K 2647 72 h, izdatki K 2601 01 h, promet K 5248 73 h, prejete hranilne vloge K 2300, izplačane hranilne vloge K —, dana posojila K 120, vrnena posojila K 100.

Hranilnica in posojilnica v Žireh: Prejemki K 10.340 36 h, izdatki K 8972 50 h, promet K 19.312 86 h, prejete hranilne vloge K 6615 80 h, izplačane hranilne vloge K 2246, dana posojila K 2640, vrnena posojila K 960.

*) Tu so vsi zneski v goldinarjih in ne v kronah.

Tržne cene žitu na Dunajski borzi dne 22. februarja 1900. (za 50 kg)

	za pomlad,	za maj-junij,	za jesen
Pšenica	K 7-73,	K 7-84,	K 8 02
Rž	6-68,	—,	6-76
Turšica	5-41,	5-52,	—
Oves	5-34,	5-46,	—

Na trgu v Ljubljani

	za 100 kg
za pšenico	K 17 80
„ rž	15—
„ ječmen	14—
„ oves	12—
„ turšico	12 40

Na trgu v Kranju

	za 100 kg
za pšenico	K 17-50
„ rž	16-70
„ ječmen	—
„ oves	16-20
„ turšico	—
„ krompir	5-45

Na trgu v Črnomelju

	za 100 kg
za pšenico	K 16-20
„ rž	13-30
„ ječmen	11-40
„ oves	11-10
„ turšico	11 80

Na trgu v Metliki

	za 100 kg
za pšenico	K 20—
„ rž	18—
„ ječmen	16—
„ oves	9—
„ turšico	15—

Na trgu v Mariboru

	za 100 kg
za pšenico	K 17—
„ rž	13-20
„ ječmen	13-40
„ oves	13-40
„ turšico	13-20

Na trgu v Ptuj

	za 100 kg
za pšenico	K 14—, K 15—
„ rž	12—, —
„ ječmen	12—, —
„ oves	11—, 14—
„ turšico	12—, —

Na trgu v Celoveu

	za 100 kg
za pšenico	K 16—
„ rž	14-50
„ ječmen	13-50
„ oves	11-50
„ turšico	12-25

Na trgu v Vellkoveu

	za 100 kg
za pšenico	K 16—
„ rž	14—
„ ječmen	13—
„ oves	11-20
„ turšico	12—

Na trgu v Gorici

	za 100 kg
za pšenico domačo	K 17—, K 17-10
„ inostransko	16-80, 18—
„ rž	—, —
„ ječmen	—, —
„ oves	13-50, —
„ turšica	13—, —

Tržne cene surovih svežih kož

	za mesec februar:
Goveje kože, težke à kg	K —88
„ lahke „	—80
Telečje „	1-14
Prešičeve čiste „	—70
„ slabe „	—54

== Pristno seme edino pravega Kašelskega zelja ==

katero naredi lepe trde glave in rodi v vsaki zemlji, prodaje 30 gramov za 1 krono *Ign. Mercina, posestnik v Zg. Kašlju št. 15, p. Zalog pri Ljubljani.* — Pošilja se poštine prosto. — Naročilu je ob enem pridajati naročnino, katera se sprejema tudi v pisemskih znamkah. — Zadrugam in gospodarskim društvom se da pri naročilu nad 1/2 kg. 50% popusta. — Za pristnost in kaljivost se jamči.

Vnanja naročila se izvršujejo točno proti poštnemu povzetju.

Gabrijel Piccoli

lekarnar v Ljubljani, Dunajska cesta
dvorni založnik Njegove Svetosti
papeža Leona XIII.

Lekarnarja Piccolija zobne kapljice, vsled najvišjega priznanja in dovoljenja

1 steklenica 40 h **Štefanijine kapljice**

imenovane, devajo se na pavoli v votli zob ali pa se namaže bolna čelust, so učinkujoče sredstvo proti zobobolu.

Odlični profesorji in zdravniki priporočajo lekarnarja Piccolija

želodečno tinkturo

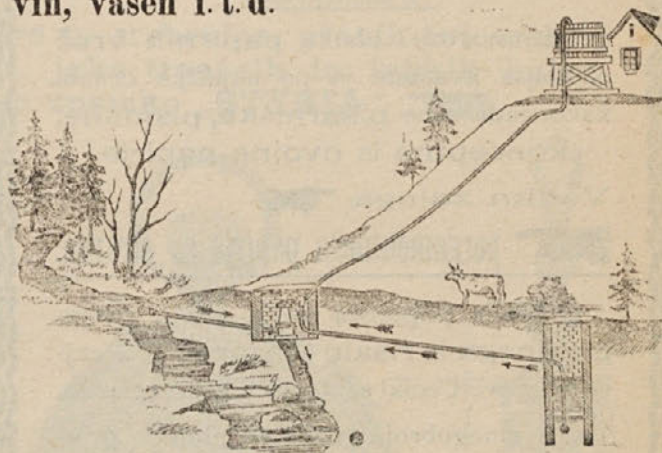
katera krepi želodec, provzroča veselje do jedi, upliva na prebavnanje in odprtje, zlasti pri onih, ki trpijo stalno na telesnem zaprtju. — 1 steklenica 20 h., 12 stekl. z zabojem vred 2 K 52 h.

Pri slabokrvnih in nervoznih ali vsled bolezni oslabilih otrocih kakor tudi pri odraslih se uporablja lekarnarja Piccolija z najboljšim vspehom. Ima 20 do 90krat toliko železa v sebi, kakor druga China-vina, katera nimajo pogosto niti toliko železa, kot navadno namizno vino.
Cena polliterski steklenici 2 K.

Najboljše sredstvo, da se ohranijo konji, krave, teleta, voli, prašiči, ovce itd. zdravi in močni, je lekarnarja Piccolija katerega cenijo in radi kupujejo vsi kmetovalci.
živinski prašek, Zavojček 50 h., 10 zavojev 4 K.

Samogibne vodovode

za globoko ležeče in oddaljene studence ter vodnjake pri malovodnatih, na višini ležečih posestvih, vinogradih, vrto-
vih, vaseh i. t. d.

postavlja

ANT. KUNZ

Bela cerkev (Weisskirchen) na Moravskem.

— Cenike in prospekte na željo prosto in brezplačno. —

Karol Pollak

Tovarna za usnje — Trgovina z usnjem

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 23

— kupuje —

vsake vrste surovo usnje po **najvišjih** dnevni cenah in
z gotovim plačilom.

Priporoča tudi na svoji tovarni izdelano usnje, v prvi vrsti

=== **svinjsko usnje** ===

posebno uporabno za tapeciranje hišne oprave, vozov itd.

Jos. Petrič

v Ljubljani

na sv. Petra cesti št. 4

Tovarniška zaloga papirja • Tovarna papirnega blaga

Zavod za črtanje trgovskih, poslovnih in uradnih knjig

po ameriškem sistemu.

Priporoča svoje izdelke papirnih vreč najboljšje kvalitete in po najnižjih cenah, kakor tudi razne pisarniške, pismene, konceptne in ovojne papirje.

Velika zaloga ➡

➡ pergamentnega papirja za sirarne.

Nadalje priporoča svojo veliko zalogo pisalnega in risalnega orodja v največji izbi. Ceniki se dopošljejo brezplačno.

Za mnogobrojne naročbe uljudno prosi z vsem spoštovanjem

Jos. Petrič

tovarna papirnega blaga in zastopnik
kr. tovarne papirja v Reki.

Najboljše hrbtne škropilnice „Vindobona“
za žveplanje zoper Oidium so

in najbolj priporočljive; pripomniti je še pri istih pohvalo, katero je izreklo kraljevo učiteljske za sadje in vinorejo v Geisenheimu o. R. ob priliki, ko se je primerjalo dosedajne škropilnice za žveplanje, „Poy-sille“, „la Rapide“, „Vulcan“, „Universal“ in — „Vindobona“:

„Ta aparat (Vindobona od Franc Nechvile, Dunaj) je močno in trpežno napravljen, dasi je izvanredno lahek. Istega se zelo lahko goni, takorekoč skoraj igraje. Deluje pa najbolj stedljivo.“

Dobi se ga lahko po **FRANC NECHVILE**
Tovarna vinarskega orodja, strojev za kletarstvo in za kovine
Dunaj, V/1, Friesgasse 14.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

➡ **blagajne** ➡

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 * Gorica * Via Giardino 8

zalagatelj in pridelovalec vina

priporoča

pristna
bela
vina

pristna
črna
vina

iz vipavskih, furlanskih, dalmatinskih
isterskih in briskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cena zmerna. Postrežba poštena.

◆ Odlikovan s 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami. ◆

Ph. Mayfarth & dr.

c. kr. edino priv.

tovarna kmetijskih

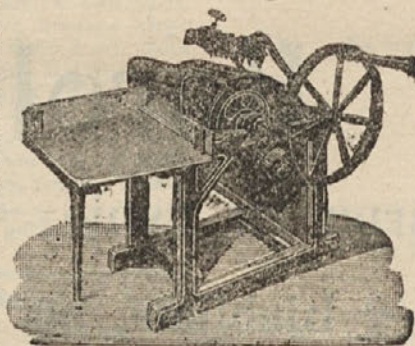
strojev,

livarna in fužina

—+ na par +—

DUNAJ

II., Taborstrasse 71

ima v zalogi ročne, na gepeljne in na par patentovane mlatilne stroje, gepeljne, najnovjše čistilnike za žito, trijerje, rebljače za koruzo.

Samodelujoče patentovane brizgalnice za vničenje njivne gorčice, „Syphonia“; premakljive parne kotle za napravo živinske krme; stiskalnice za seno in slamo, ročne, premakljive ali nepremakljive; jeklene pluge, brane za travnike, za mah, na člene in diagonalne; najboljše stroje za sejati, „Agricola“; stroje za košnjo detelje, trave in žita; grablje za seno in za žito.

Patentovane aparate za sušenje sadja, zelenjav i. dr.; stiskalnice za grozdje in sadje; rebljače za grozdje; stroje za rezanje krme; ročne mline za žito; stroje za rezanje repe.

Vse se izdeluje po najnovjših napravah.

Obsirne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj.

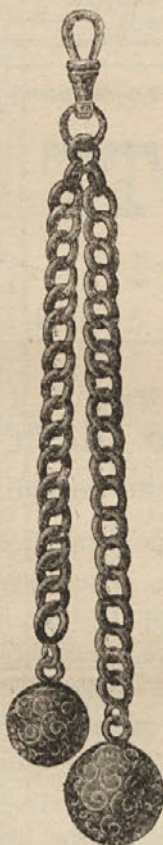
Zastopniki in prekupci se iščejo.

➤ Ceniki brezplačno in poštnine prosto. ➤

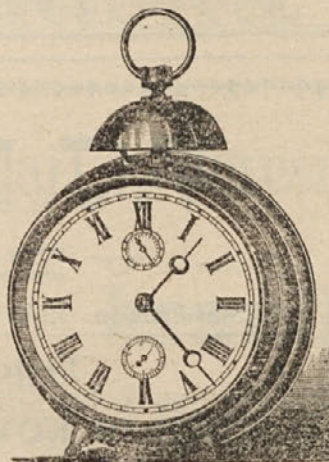
Urar **FRAN ČUDEN** Urar

v Ljubljani, nasproti rotovžu

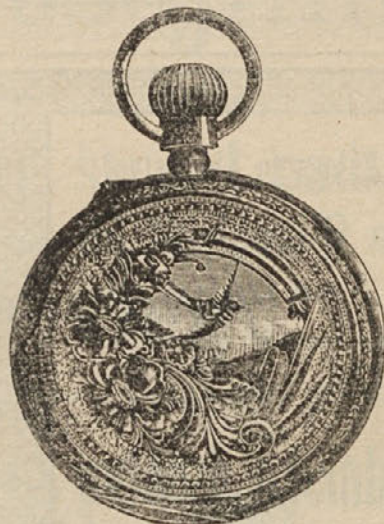
priporoča svojo bogato zalogo različne **zlatnine in srebrnine, pravih švicarskih ur, šivalnih strojev** s petletnim jamstvom, **jako trpežnih in lahkih koles,** edino le s pravo varstveno znamko „**STYRIA**“.

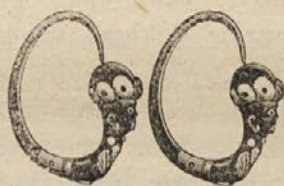
Srebrna verižica za dame, gld. 2.—, 2.50 do 3.—, Double gld. 3.— do 4.—, zlata, 14 kar. gld. 10.—, 12.— do 28.—

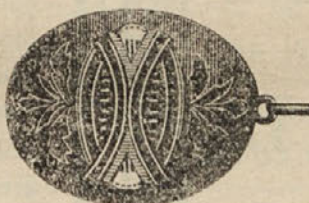
Budilka, navadna, gld. 2.— do 2.50, boljša gld. 2.70.

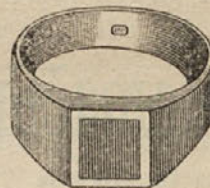
Srebrna cil.-rem.-ura, z dvojnim pokrovom, gld. 8.50, 9.—, 10.—, 11.—

Murčki, novo zlato, mali, 1 komad gld. 1.15, srednji gld. 1.50, veliki gld. 2.— do 2.50, 14 kar. gl. 1.50 do 4.—.

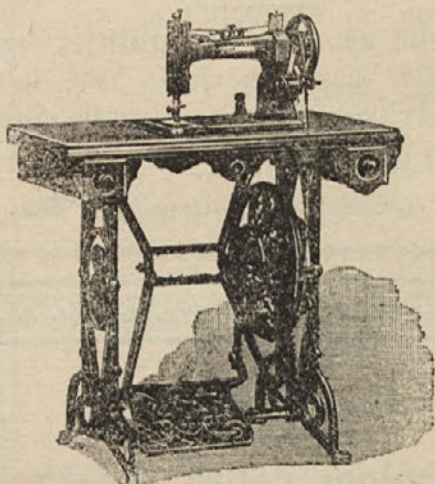
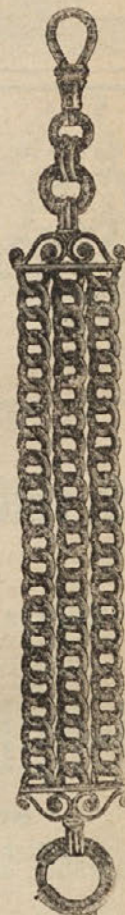

Medaljon, mali, gld. 1.—, srednji gld. 1.20.

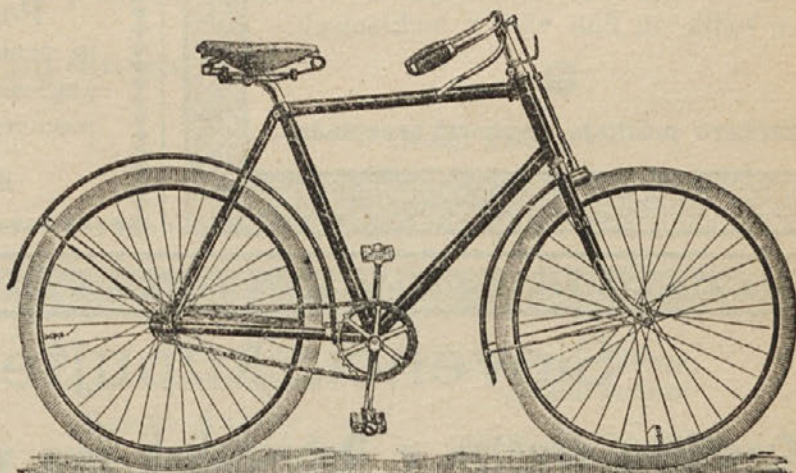

Prstan, novo zlato, gld. 3.— do 5.50, 14 kar. gld. 6.— do 12.—.

Srebrna ofeirska sport.-verižica, gld. 2.—, 3.— do 4.—.

SINGER-šivalni stroj družinski 28 do 38 gld., krojaški 35—45 gld.; nemški 45—65 gld.; družinski ringsifer 50—65 gld.; isti, veliki 70 do 80 gld.; čevljarski, veliki, 75 gld.

STYRIA-kolesa, 105, 150 do 220 gld., in druge vrste od 85 gld. višje.

Opazka. Vše davno sem gojil željo, da bi mogel kar možno cenó postreči cenj. svojim odjemalcem s šivalnimi stroji. Omogočeno mi je s tem, da sem popolnoma opustil drago potovanje s šivalnimi stroji, odpale troške tega opuščenege potovanja pa sem odračunal pri dotični ceni, tako mi je res omogočeno prodajati šivalne stroje po neverjetno nizki ceni, o čemur se vsakdo prepriča, ako naroča osebno ali pismenim potom.

* * *
 Umetni podobar
ZVONIMIR ŽVAN
 v Srednjivasi v Bohinju
 se priporoča slavnemu občinstvu, o-
 bito prečastiti duhovščini za vsa v to
 stroko spadajoča dela.
 * * *

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga
Ivan Jax-a
 v Ljubljani
 Dunajska
 cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane
šivalne stroje in kolesa

Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

Zaloga in kletarstvo
 na Glincah št. 20
 pri Ljubljani
 na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo
 v Ljubljani
 registrovana zadruga z omejeno zavezo
 priporoča svojo veliko zalogo
pristnih domačih vin
 starih in novih
 iz Dolenjske, Štajerske, Istre, Vipave in Goriške.
 Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
 se v sodih in fino vino v steklenicah.

Na zahtevo pošiljajo se uzorec brezplačno.

V. J. ROTT

v Pragi

Staro mesto, Malé náměstí, č. 142—I.

Trgovec

s stroji in kovanim blagom
 za vsakovrstne rokodelske potrebe

priporoča stroje in orodja za vrtnarje, go-
 spodarje, sadjerejce, gozdarje, vinorejce in
 čebelarje; jeklene kopače, lopate, grablje,
 motike, rovke, plevke, strgalke, prahulke za
 konje, nože, zobovje k žagam, cevi za vodo-
 vode, demante za steklarje, pasti za krte,
 miši, podgane itd., škarje za konje, govejo
 živino in ovce, ostrine k rezalnim strojem,
 ameriške vile, podajalnike, merila, vage,
 lote, stroje travoreznike.

Potrebe za dom in kuhinje, mesarje
 in prekajalce mesa, škarje za brke in lase,
 angleške britve; domače telegrafe in njih
 posamezne dele.

Cenike na zahtevanje.

Slovenci, kupujte doma!

Kmetijsko društvo v Dobropoljah ima v zalogi dobro obležan

☞ SIR ☜

dvojne vrste, masten in pust za delavce. Razpošilja se po pošti ali železnici v celih
 hlebih od 25 do 30 kg, pa tudi v manjših kosih. Razpošilja in odgovarja se točno.

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1899:
čez **2 milijona gld.**

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v devetih mesecih
čez **6¹/₂ milij. gld.**

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4¹/₂ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1899: Promet v 9 mesecih od 1. jan. do 30. sept. 1899:
2,112.219 gld. 99 kr. **6,757.658 gld. 53 kr.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
gimnazijski profesor v Ljubljani.

Dr. Viljko Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Frančišek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Janko Brejc,
odvetn. koncipijent v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

Naročila naj se dopišujejo **Juriju Regoršek,**
Poljčane, Štajersko.

Pozor! Najboljša kislá voda

je

Jurij Regoršek-ov

»Marijin studenec«

v okraju Rogatec.

Ta slatina je bila po g. profesorju dr. J. Gottliebu v Gradcu analizovana in se je ta analiza iz 30. zvezka št. 14, str. 191 l. 1858 sejnega poročila matematično-prirodnoznansega razreda ces. akademije znanosti na Dunaju v posebni brošuri odtisnila in se na str. 11 te brošure potrjuje, da se more „Marijin studenec“ prištevati najmočnejšim natronovim studencem, in da presega z ozirom na množino svojih delov, osobito dvojno oglenokislega natrona najbolj sloveče studence te vrste, kakor studenec v Bilinu, Vichy-ju, Ems-u, Selters-u in Rogatecu.

Naročila naj se dopišujejo **Juriju Regoršek,**
Poljčane, Štajersko.

C. kr. priv.
zavarovalna družba
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnicá
K 6,000.000.—
Premijska in odškodninska rezerva
K 2,500.000.—

Zavarovanje poslopij
in vsakovrstnih premičnin
proti požarnim škodam.

C. kr. priv.

zavarovalna družba za življenje
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnicá
K 2,400.000.—
Premijska in odškodninska rezerva
K 25,940.000.—
Zavarovalno stanje
K 112,000.000.—
Premijski dohodki
K 4,700.000.—

Zavarovanje na človeško življenje
za slučaj doživetja in smrti, otroških dot in starostnih rent.

„Providentia“
občna zavarovalna družba
na Dunaji.

Ustanovna glavnicá
K 5,000.000.—
Uplačana glavnicá
K 1,500.000.—

Zavarovanje proti telesnim nezgodam za slučaj smrti, stalne invaliditete in začasne poškodbe. — Jamstveno zavarovanje za kolesarje, posestnike konj, tovarne in industrijska podjetja.

➡ *Stalne nizke cene premije in točno kulantno odškodovanje.* ➡

Generalni zastop teh zavarovalnic v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 17

(v novem uršulinskem postopju)

JOSIP PROSENC

(v novem uršulinskem postopju)

Izdajatelj: Gospodarska zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik Ferd. Sajovic, ravnatelj Gospodarske zveze v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.